

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Biblioteca Centrală
Regională
"Mădăraș" Cluj-Napoca
**In acest
număr :**

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

știința extraordinarului

- La granițele neverosimilului
- Caloriferul cosmic • A fost împădurită Antarctica? • Ultra-violetele contra insectelor • Pielea "raude" • Hidrogen pe Lună!

(pag. 6-7)

Celebrii patinatori sovietici, soții Inga și Ghennadi Voronin în excursie prin munți.

«Dacă Sena s-ar vărsa în Marea de Azov»...

de Dragoș Vicol

(pag. 5)

Elena Cernei despre concertele
Zarei Doluhanova

(pag. 9)

Catacombele din Valea Elhota

(pag. 10)

ANUL XIX

12

(940)

22 martie 1963

12 PAGINI, 1 LEU

DIN SUMAR:

memento

**alo,
leningrad ?
aici
moscova !**

A devenit cunoscut în întreaga Uniune Sovietică faptul că, la începutul anului, muncitorii din industria Moscovei au lansat o chemare la întrecere muncitorilor leningrădeni, angajându-se să realizeze planul de producție pe 1963 până la data de 25 decembrie

Alo, Leningrad? Aici Moscova! De-a lungul cablului telefonic cuvintele zboară, precizând angajamentele, comunicând primele realizări ale oamenilor muncii din Moscova în această pasionantă întrecere. Ce însemnează, însă, din punct de vedere economic, lapidara frază: „vom îndeplini planul pînă la 25 decembrie”? Între altele industria Moscovei va produce peste plan cinci linii automate complete, o sută de mașini-unelte pentru tăierea metalelor, aparate necesare automatizării diferitelor procese de muncă în valoare de 4,4 milioane ruble, producția de diamante artificiale pentru industrie va crește de 2,5 ori, iar aceea a țesăturilor sintetice cu 20 la sută comparativ cu anul 1962. În același timp, constructorii s-au angajat să termine pînă la 15 august 52 de școli și pînă la sfîrșitul anului 20 de policlinici și spitale, însumînd 4770 paturi, 4 cinematografe, 655 clădiri destinate comerțului etc., etc. În ce privește construcția de locuințe, lucrările stabilite vor fi realizate pînă la 20 decembrie, cu zece zile înainte de termen.

Cum și era de așteptat, nici leningrădenii n-au rămas mai prejos. Caracteristica generală a angajamentelor pe care și le-au luat constă, de asemenea, în depășirea simțitoare a prevederilor planurilor de producție, în toate domeniile economice.

Cine va câștiga din această întrecere, de la un timp devenită tradițională? Desigur, nu numai moscoviții sau leningrădenii, ci întreaga țară, căci roadele ei, dată fiind industria ultra modernă a celor două mari orașe, precum și multipla ei producție, se vor răstrînge asupra tuturor regiunilor Uniunii Sovietice.

b. a.
**monumentul
victoriei**

Pe colina Poklonnaia din Moscova, aproape de șoseaua Minsk, va fi înălțat mărețul monument al Victoriei asupra fascismului. Proiectul ansamblului, datorat talentatului sculptor E. Vucetici — autorul monumentelor din Treptow-Park din Berlin și de pe Movila lui Mamaj din Volgograd — s-a bucurat de o înaltă apreciere.

Ansamblul se va compune dintr-o serie de elemente. Primul va fi o coloană înaltă de 40 de metri în formă de făclie, vizibilă de la mare distanță. La extremitatea superioară, va fi sculptat capul unei femei pe fața căreia se citește minia. Ea cere ca nimeni să nu uite vreodată că pentru munca pașnică pe care

o desfășoară astăzi, Uniunea Sovietică a plătit scump, a plătit cu sîngele vărsat de fiii ei. Și pentru a întări acest apel înflăcărat, o mină de ostaș scrie dedesubt: „Să nu uii!” ceea ce este, de altfel, ideea principală a întregului ansamblu.

Va urma apoi o piațetă largă avînd, pe partea stîngă, o alee de o jumătate de kilometru, pe care vor fi așezate drapele cu basorelieful pe ele. Pe primul drapel va fi sculptată figura unui ostaș sovietic. Următoarele basoreliefuluri vor înfățișa înfrîngerea hitleriștilor lîngă Moscova, marea bătălie de pe Volga și de la Kursk, orașele-erou, și alungarea dușmanului de pe teritoriul sovietic. Eliberării popoarelor Europei de sub jugul hitlerist, îi va fi consacrat basorelieful de pe cel de al șaptelea steag.

În centrul ansamblului arhitectonic va fi instalat un monument măreț de 85 de metri al ostașului sovietic eliberator. Eroismului sovietic îi vor fi consacrate mai multe grupuri sculpturale înfățișînd: miliția populară, partizani, femei sovietice și tineri. Sub o cupolă grandioasă, înaltă de 15 metri, se va păstra flacăra veșnică, care va arde în memoria celor căzuți. Partea interioară a cupolei va înfățișa drapele ale victoriei, fluturînd în bătaia vîntului. Deasupra lor vor putea fi citite texte memoriale, glorificînd măreția faptelor pline de eroism săvîrșite de oamenii sovietici. În centrul cupolei va fi zugrăvită imaginea Ordinului Victoriei.

Monumentul Victoriei va fi un simbol al luptei tuturor popoarelor iubitoare de libertate pentru pace și un viitor mai bun, împotriva forțelor negre ale războiului.

g. b.

**noi
antibiotice**

Acum 21 de ani, într-un mic laborator din Moscova, se obținea pentru prima oară penicilina sovietică. De atunci, producția de antibiotice în U.R.S.S. a progresat cu pași mari, realizîndu-se mereu noi preparate, din ce în ce mai eficiente în diferite afecțiuni

În vremea din urmă, cercetătorii sovietici au făcut importante descoperiri în acest domeniu. În grupa penicilinelor s-a obținut un nou preparat, ekmonovocillina, din care e suficientă o singură injecție la un interval de 24—48 de ore. Ekmonovocillina e deosebit de activă în prevenirea complicațiilor de pe urma gripei și altor maladii infecțioase.

La intervale și mai mari se fac injecții cu un alt antibiotic — bicilina. Ea s-a dovedit extrem de utilă în prevenirea „atacurilor” de reumatism poliarticular acut, boală cu consecințe grave pentru întregul organism și mai ales pentru inimă. Bicilina se administrează o singură dată pe săptămînă.

În grupa tetraciclinelor — antibiotice cu o sferă foarte largă de acțiune — savanții sovietici au dobîndit biomicina, terramicina și tetracilina propriu-zisă, pe care le utilizează în infecțiile intestinale, pneumonii, febre tifoide și brucellose.

Intense cercetări se fac pentru elaborarea de antibiotice care să combată virusurile. Experiențele pe animale au arătat pînă acum că interferonul de preparație sovietică are mari perspective de a fi folosit în terapeutică împotriva poliomielitei, gripei, variolei etc.

l. j.

**eroi
sovietici
în
Italia**

Eroul Uniunii Sovietice Fiodor Poletaev, al cărui act de eroism a fost înscris cu litere de aur în cronică luptei pline de abnegație dusă de poporul italian împotriva fasciștilor germani*), n-a fost singurul ostaș rus care a luptat alături de partizanii italieni. Dar prizonierii sovietici ai lagărelor hitleriste, care, după evadare au venit în detașamentele de partizani italieni înainte sau o dată cu Poletaev, au murit aproape toți. Scriitorul sovietic S. Smirnov, care a izbutit să dezlege taina lui Fiodor Poetan, a aflat de la niște foști combatanți italieni că doi ostași ruși, prietenj apropiați ai lui Poletaev, au rămas probabil în viață.

În urma unor minuțioase investigații s-a aflat că unul dintre ei, Grigori Vasiliievici Putilin, locuiește la Lugansk. Dar despre al doilea nu se știa decît că este originar din Siberia. Nu era deloc ușor să găsești un om după o adresă atît de vagă. Recent, însă, ziarul „Trud” a anunțat că s-a dat și de urma lui Piotr Ilici Mokin.

Iată cîteva date din viața zbuciumată a acestor doi supraviețuitori. În 1941, P. I. Mokin a căzut prizonier lîngă Belaia Tserkov. Pînă în 1943 a fost internat în diferite lagăre de concentrare din Polonia și Germania, apoi a fost transferat în Italia. Într-o noapte, în apropiere de Genova, împreună cu Grigori Putilin și alți doi prizonieri sovietici — Piotr Obuhov din Ural și Luka (numele de familie nu e cunoscut) — ei au evadat. A doua zi dimineața s-au întîlnit cu țărani italieni care le-au dat de mîncare și i-au ascuns de fasciști, apoi i-au ajutat să ajungă în munți, la partizani.

După un an, cînd detașamentele de partizani s-au unificat în divizia condusă de Pinan Cichero, detașamentele lui Nino Franchi și Francesco Capuro se aflau în imediată vecinătate. În primul detașament lupta Fiodor Poletaev, în al doilea — Piotr Mokin, Grigori Putilin, Piotr Obuhov și Luka. Atunci l-au întîlnit ei pentru prima oară pe Poletaev.

După ce hitleriștii au întreprins mari operațiuni împotriva partizanilor, Mokin a fost rănit. Două luni a fost îngrijit în munți de o italiancă, pe nume Angelina. În acest timp a aflat de moartea tragică a lui Luka după care i-a sosit o altă veste dureroasă: Fiodor căzuse și el la datorie, acoperindu-se de glorie.

După război, Mokin, Putilin și Obuhov au fost internați într-un lagăr pentru persoane strămutate din Austria, unde n-au mai știut unul de altul.

În momentul de față, Piotr Ilici Mokin, în vîrstă de 47 de ani, este șofer și locuiește la Minusinsk, pe țărmlul unui afluent al Eniseiului. Pentru merite deosebite în muncă Piotr Ilici a fost distins, în 1959, cu titlul de fruntas al muncii comuniste.

g. r.

*) Vezi „Veac nou” nr. 48 din 30 noiembrie 1962.

Ce evocă numele Astrahan? Celebra blană de miel, cu bucle mărunte și dese, destinată mantourilor elegante. Dar Astrahanul mai reprezintă o „marcă a fabricii” și pentru altceva: icrele negre. Combinatul de conserve de pește din Astrahan a livrat anul trecut 150 de tone de icre de cea mai bună calitate. Caviarul de Astrahan se bucură de o înaltă prețuire pe toate piețele alimentare ale lumii.

**un
singur
spectator**

Filmul a fost creat de studioul de televiziune al orașului Gorki, iar spectatorul căruia i se adresează este Elena Ivanovna Katunina.

De șapte ani, Elena Ivanovna este ținută la pat de o boală necruțătoare. Ea se află în tratament la un spital din Kuibișev. Educația celor două fete ale Eleni, Alla și Liuba, inzestrate cu evidente inclinații artistice, a fost incredințată pedagogilor unei școli-internat de muzică din orașul Gorki.

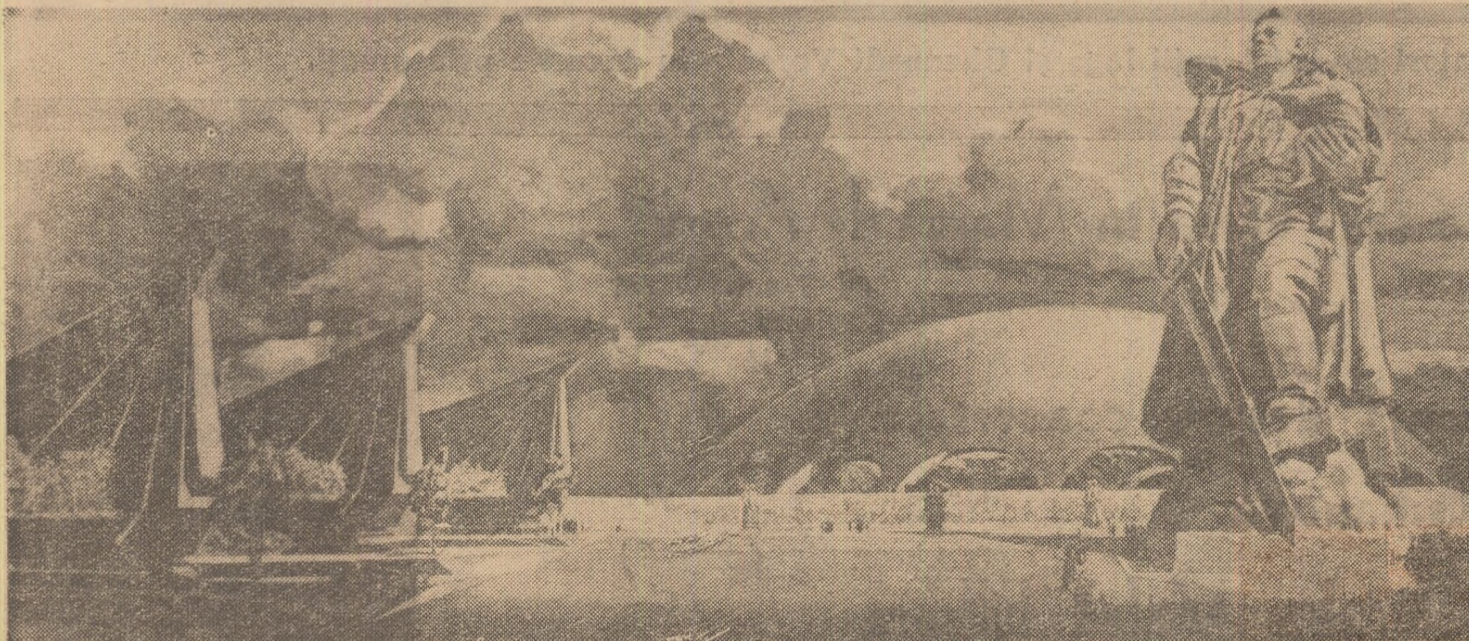
Fetele o vizitează în fiecare vară pe mama lor. Aceasta știe că ele sînt excelente îngrijite și cunoaște frumoasele lor rezultate la învățătură, dar, ca orice mamă, Elena Ivanovna este mereu preocupată de sănătatea lor, de progresele fiecăreia în însușirea cunoștințelor muzicale, de formarea trăsăturilor lor de caracter. Acest lucru îl exprima și scrisoarea ei, adresată recent directorului școlii-internat: „Stimată Nina Antonova, — scrie dînsa. S-au împlinit șapte ani de cînd nu mai pot părăsi patul. Zi și noapte le am în fața ochilor pe micuțele mele Liuba și Alla. Știu că sînt bine îngrijite și că se simt foarte bine la dumneavoastră. Dar mi-e tare dor de ele, aș dori atît de mult să le văd!”

Scrisoarea a mișcat-o profund pe Nina Antonova. Dar cum să trimită fetele la Kuibișev, în plin an școlar? Directorul a adus la cunoștința profesorilor dorința mamei surorilor Katunin. Și evident, toată lumea a fost de acord să sprijine această dorință, recurgînd la o soluție ingenioasă: să se adreseze studioului de televiziune din localitate.

Astfel a luat naștere filmul destinat unui singur spectator. Școala-internat de muzică din orașul Gorki l-a expedit la Kuibișev Eleni Katunina. Este un scurt metraj ce prezintă momente din viața cotidiană a școlii-internat, avînd ca protagoniste pe Alla și Liuba Katunin. Elena Ivanovna și-a putut urmări fetele în timpul orelor de clasă, la meditații, exersînd la pian, în recreații. Mama Allei și Liubei a făcut acum cunoștință și cu prietenile și profesorele fetițelor, a aflat despre ocupațiile lor în timpul liber.

Într-o scrisoare de răspuns, Elena Ivanovna își exprimă întreaga recunoștință pentru „această zi de adevărată sărbătoare”, care i-a adus un dar atît de prețios.

m. c.

Proiectul monumentului Victoriei de E. Vucetici

Termeni noi pentru realități noi

AGROAUTOMATICA

Dezvoltându-se într-un ritm rapid, nemaîntilnit în lume, automata sovietică cuprinde mereu noi domenii ale economiei naționale, pătrunzând, printre altele, și în agricultură. De pe acum, alături de mecanizare și electrificare, larg răspândite în procesul de producție agricolă, automatizarea și telecomanda găsesc aplicații din ce în ce mai numeroase.

Dacă mecanizarea și electrificarea producției agricole eliberează oamenii de eforturile fizice pe care trebuie să le facă pentru executarea lucrărilor agricole, automatizarea producției agricole îi va scuti de eforturile intelectuale legate de dirijarea și controlul tractoarelor și mașinilor agricole, iar telecomanda acestor mașini îi va scuti până și de prezența la locul unde se desfășoară procesul respectiv.

La prima vedere aplicarea automatizării în agricultură pare oarecum de necrezut, date fiind deosebirile dintre producția agricolă și cea industrială. Arătura și semănatul, înțreținerea și recoltarea culturilor și furajelor necesită sute de operații diferite, care nu seamănă una cu cealaltă. Și totuși, în ciuda caracteristicilor specifice proceselor de producție în agricultură, introducerea automatizării și telecomandei este nu numai pe deplin posibilă, dar și necesară. Inventatorii sovietici I. G. Loghinov, K. G. Remez și A. F. Garanin au conceput un sistem automat de conducere a tractorului. Tractorul fără tractorist, în agregat cu plugul, condus prin radio de la distanță execută mii de hectare de arătură. Avantajul constă nu numai în faptul că tractorul nu mai e necesar, ci și în aceea că arătura executată prin teleghidare este calitativ superioară celei obișnuite. Cel mai bun tractorist nu va fi în stare să conducă în așa fel tractorul, încât să obțină o arătură cu o adâncime perfect constantă, așa cum o face dispozitivul automat al unui alt inventator, al inginerului A. V. Seleznev de la Institutul de cercetări științifice în domeniul ameliorărilor agricole și silvice din U.R.S.S. Un asemenea dispozitiv se poate monta la orice plug existent azi în producție, fără a-i schimba construcția. Datorită calității superioare a arăturii executate cu un asemenea dispozitiv automat, producția de grâu sporește cu 300—400 kg/ha.

Automatele permit și executarea arăturii în livezi, printre pomi: ajungând aproape de pom, brăzdarul plugului se deplasează în mod automat lateral, fără nici o intervenție a omului.

Efectele automatizării sînt evidente și la recoltarea sfeclii cu combina. Recoltarea mecanizată a sfeclii necesită multă măiestrie din partea tractoristului, pentru ca organele active ale combinei să pătrundă exact pe sub rîndurile de sfeclă, fără să le taie. Pentru a ușura munca omului și totodată a îmbunătăți calitatea recoltatului sfeclii de zahăr, fără a vătăma sau tăia sfecla, constructorii au creat un dispozitiv automat pentru conducerea combinei de sfeclă care o face să se deplaseze astfel, încît organele ei active să lucreze exact pe rîndul de sfeclă.

Mașinile care lucrează în livezi și vii pot fi de asemenea complet automatizate. Imaginați-vă că sînteți într-o livadă cu mere și că trebuie să le recoltați. Prin simpla apăsare pe un buton, se înalță spre coroana pomului mai multe brațe-culegătoare. Palpatoarele intră în funcțiune, piesa culegătoare se deschide, merele sînt desprinse de pe ramuri și așezate ușor în lăzi. Un tablou asemănător ni-l vor înfățișa și viile.

În ceea ce privește cultivarea legumelor, există deja sere înzestrate complet cu dispozitive automate. Relee speciale permit în mod periodic trimiterea către rădăcinile plantelor a substanțelor hrănitoare. Alte relee conectează și deconectează lumina și asigură ventilarea aerului.

Pentru a păstra timp mai îndelungat produsele agricole, mai ales boabele, ele trebuie uscate. Această operație consumă multă energie electrică și mecanică, dar se poate executa folosind energia solară și eoliană. În acest scop se vor construi magazii cu acoperișul plan din tablă de culoare închisă și cu un spațiu sub acoperiș, unde se va acumula aerul cald. Cu ajutorul ventilatoarelor acest aer va fi dirijat prin țevi speciale în masa de boabe. Ventilatoarele vor fi acționate de motoarele oliene montate pe acoperiș. În felul acesta uscarea auto-

mată nu va necesita combustibil sau energie electrică.

Pentru a extinde aplicarea automatizării în creșterea și dezvoltarea plantelor trebuie să pătrundem mai adînc în tainele lor. În această direcție unii savanți sovietici au observat strînsa legătură dintre biocurenții din interiorul plantei și factorii exteriori — lumină, aer, apă — care acționează asupra lor. În baza acestei legături se poate stabili un program care să fie înregistrat de către o mașină de calcul electronică. Către această mașină vor fi dirijați biocurenții asemenea celor din interiorul plantei. În felul acesta planta va „spune” mașinii ceea ce dorește, iar mașina va

probleme actuale

conecta în mod automat sistemul de încălzire, iluminat sau ventilație, dîndu-i deci plantei ceea ce îi trebuie.

Automatizarea se aplică larg și în zootehnie. Alimentarea cu apă, pregătirea și distribuirea hranei la animale, recoltarea și prelucrarea produselor de la animale — toate aceste operații și încă multe altele se fac mai repede, mai bine și mai ușor cu ajutorul automatelor.

În fermele zootehnice, de pildă, automatizarea alimentării cu apă constă în funcționarea automată a stației de pompare, pentru care este necesară o instalație electrică cu trei circuite. Cît privește hrănirea animalelor, ea se face din ce în ce mai mult cu nutrețuri combinate. Pentru pregătirea lor sînt necesare multe operații: curățirea de corpuri străine, decorticarea, măcinarea, dozarea, amestecarea, melasarea și granulara. Într-o fabrică de nutrețuri combinate toate aceste operații se execută simplu, datorită existenței unei linii automate.

Cu ajutorul instalațiilor automate se efectuează și mulsul vacilor. Automatizarea mulsului și a transportării laptelui în U.R.S.S. determină o creștere simțitoare a productivității muncii. Liniile automate

de muls permite ca imediat după terminarea operației să se deconecteze vacuumul — prin intermediul releelor — să se facă calculul laptelui muls și să se înceapă spălarea întregii instalații cu soluții dezinfectante și apoi cu apă. Experiențele făcute în U.R.S.S. arată că linia automatizată permite ca două mulgătoare să deservească 400 de vaci în timp de 2 ore.

Pentru simplificarea mulsului, oamenii de știință au început să studieze fenomenele fiziologice care se produc în timpul lui. În urma studierii proceselor biofiziologice ce se produc în creierul vacii în timpul cît suge vițelul s-a constatat că iau naștere biocurenții. Biologii, împreună cu electroniștii, au folosit fenomenele studiate creînd, pe cale artificială, reflexe asemănătoare. În acest scop biocurenții au fost înregistrați și apoi reproduse de semnale sonore, luminoase sau mecanice. Semnalele produc în creierul vacii excitații asemănătoare cu cele produse de vițel. În felul acesta, vaca se lasă mulsă ca și cum ar da lapte vițelului.

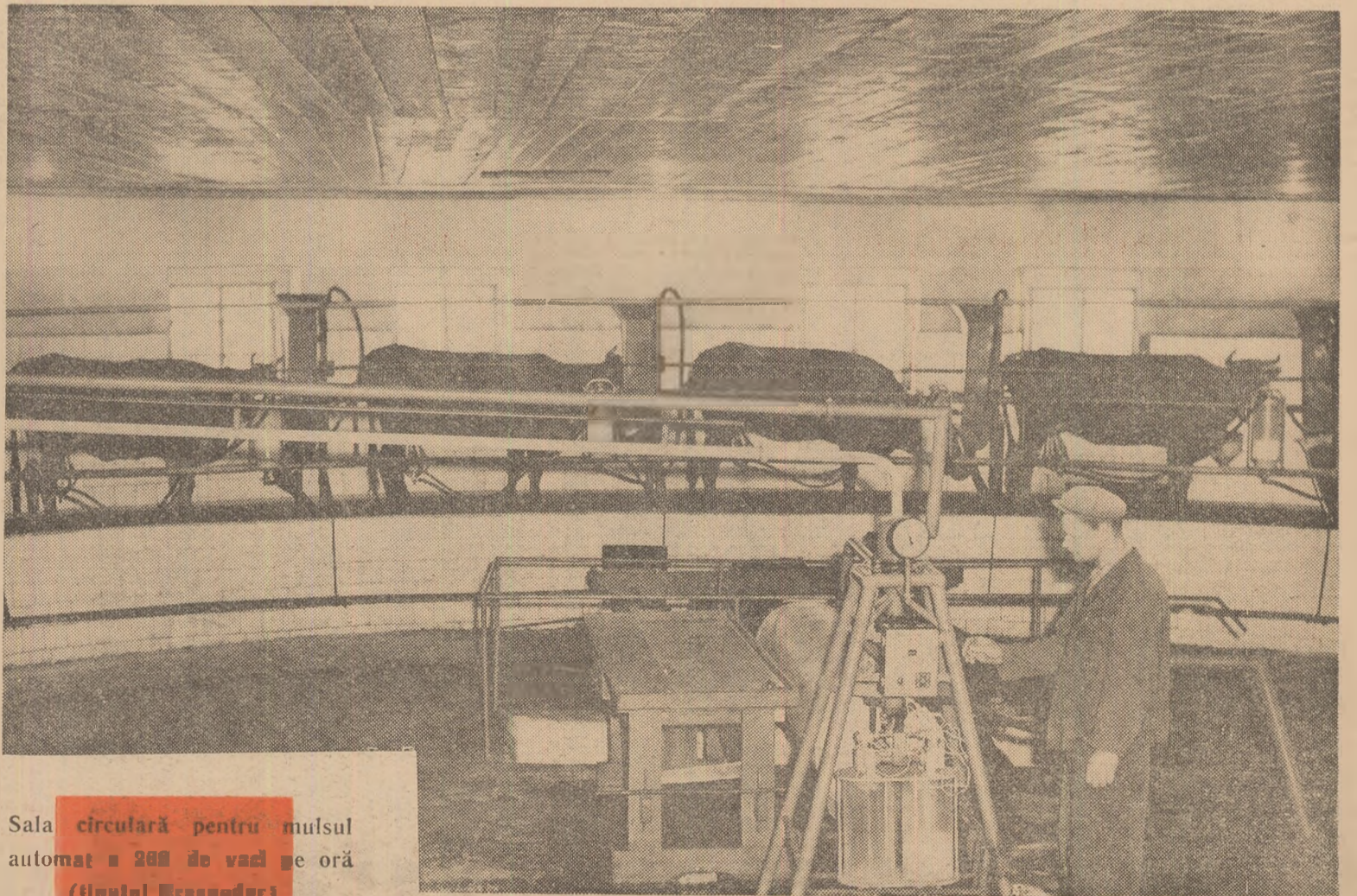
Automatizarea găsește o largă aplicare și în organizarea procesului de producție. Astfel mașinile electronice de calcul pot fi folosite pentru prelucrarea datelor primite la punctul dispecer, pentru împrăștierea rațională a inventarului agricol destinat să lucreze o anumită suprafață, pentru alimentarea cu carburanți și lubrefianți a mașinilor și tractoarelor sau pentru reparația acestora.

În curînd, în producția agricolă își vor spune cuvîntul și mijloacele radioelectronice moderne. Totul depinde de folosirea cît mai largă a energiei electrice, de munca asiduă pentru studierea proceselor și fenomenelor ce apar în dezvoltarea plantelor și animalelor și pentru crearea de aparate și dispozitive care să asigure automatizarea și telecomanda.

Devenită de pe acum realitate, automata în agricultură va cuprinde sectoare tot mai numeroase și mai variate, contribuind din plin la creșterea bătăliei pentru belșug, la ușurarea muncii omului.

Ing. I. Dragomirescu

Șef de lucrări la catedra de mecanizare a Institutului agronomic „N. Bălcescu”

Sala circulară pentru mulsul automat a 200 de vaci pe oră (ființa Krasnodar).

În R. S. S. Kazahă se crează o nouă ramură a industriei metalurgice, specializată în producția de titan. Instalațiile experimentale ale combinatului metalurgic ce se construiește în apropiere de Ust-Kamenogorsk au și dat primele tone din prețiosul metal. În momentul de față se ridică secțiile de bază ale combinatului, care în curînd vor produce titan în cantități industriale.

În cadrul raionului economic al Moscovei a fost organizată, recent, Direcția generală pentru construcții, care va coordona construcțiile industriale, agricole și de locuințe din regiunile Moscova, Kalinin, Rlazan și Smolensk. Actualul plan al Direcției generale pentru construcții cuprinde aproximativ 10.000 de obiective diferite.

La consfătuirea lucrătorilor din agricultura R.S.F.S.R., care a avut loc luna aceasta, agricultorii republicii și-au luat angajamentul să dea țării, în al cincilea an ai septenaiului, 2,5—2,6 miliarde de puduri de cereale, 5 milioane de tone de carne, 19 milioane tone de lapte.

Minerii din raionul economic al Donețului extrag astăzi o treime din întreaga cantitate de cărbune și mai mult de jumătate din cărbunii cocsificabili produși în U.R.S.S. Analizînd rezervele și posibilitățile, ei au hotărît ca pînă la sfîrșitul anului 1963 să producă peste plan 500.000 de tone de cărbune și să economisească 500.000 de ruble prin reducerea prețului de cost al cărbunelui.

Constructorii de turbine din Leningrad lucrează la proiectul unei turbine cu abur, cu un singur ax, avînd o capacitate de 500.000 de kilowați. Agregatul e destinat regiunilor bogale în rezerve de combustibil ieftin, unde vor funcționa centrale electrice cu o putere pînă la 4.000.000 de kilowați.

Uzina constructoare de mașini-unelte „S. Ordjonikidze” din Moscova a construit, pentru uzina de tractoare din Volgograd, noi linii automate pentru prelucrarea arborilor motorului de tractor „D.T.-75”. Durata de prelucrare a unui arbore este de două minute.

Petroliștii de pe Marea Caspică vor primi în curînd, din partea constructorilor de mașini, o nouă macara flotantă cu o capacitate de 250 de tone. Brațul macaralei, înalt cît o clădire cu 20 de etaje, va putea ridica și transporta încărcături grele, chiar pe timp de furtună. Cu ajutorul noii macarale vor putea fi instalate sonde la o adîncime de 70 de metri, adică de 2,5 ori mai mare decît cea actuală.

În R. S. S. A. Bașkiră a fost dat în exploatare un combinat chimic pentru producerea polietilenei. La începutul lunii martie noua unitate a și livrat peste plan zeci de tone de polietilenă, iar pînă la sfîrșitul anului depășirile de plan vor reprezenta mii de tone.

Bazinul minier Krivoi Rog s-a îmbogățit cu o mină nouă — prima din viitorul complex de întreprinderi ale minei „Kirov”. Complexul va produce anual pînă la 12.000.000 de tone de minereu de fier.

Colhozurile și sovhozurile din R. S. S. Letonă vor produce anul acesta 6.000.000 de pui. Se proiectează construirea lîngă Riga a unei mari crescătorii de păsări care, începînd cu anul viitor, va produce anual 10.000.000 de ouă.

Făcînd bilanțul activității inovatorilor în anul care a trecut, Consiliul economiei naționale a R. S. S. Estone a constatat că un muncitor din nouă este raționalizator sau inventator.

La consfătuirile care au avut loc în luna februarie, cultivatorii de bumbac din republicile Asiei Centrale și-au exprimat hotărîrea de a livra statului, în 1963, cantități sporite de bumbac. Cultivatorii din R. S. S. Uzbekă, de pildă, vor da țării 3.565.000 de tone de „aur alb”, cei din R. S. S. Tadjikă — 540.000 de tone, cei din R. S. S. Turkmene — 500.000 de tone.

La începutul lunii martie la Moscova a avut loc o consfătuire a lucrătorilor din industria încălțămîntului. Participanții la consfătuire au analizat aproape 2.000 de modele de pantofi pentru femei, bărbați și copii.

Pentru a transporta cantitatea de lapte obținută anul trecut de colhozul „Proletarskaia volia” (ființa Stavropol) ar fi necesare 131 vagoane-cisternă, fiecare cu o capacitate de 60 de tone. Anul acesta garnitura va crește cu încă 15 cisterne. Cu alte cuvinte, în 1963 colhozul va obține circa 90.000 de chintale de lapte — cîte 491 chintale la 100 de hectare de teren agricol. În momentul de față cireada de vaci a colhozului numără 2.670 de capete.

La uzina constructoare de mașini din Novotroițk unele piese din bronz sînt înlocuite cu piese din capron. Prin folosirea capronului pentru confecționarea pieselor se vor economisi anual circa 5 tone de bronz.

O epopee a ghețurilor veșnice

Cîndva, Oceanul Arctic, acoperit de crusta lui veșnică de gheață, era privit ca o regiune necunoscută, de nepătruns a globului. Arktos! Numele dat de vechii greci constelației Ursa Mare, ce răsărea în fiecare noapte în nordul străvechii Elade. Însăși denumirea părea pătrunsă de mister, închipuind regiuni îndepărtate, încă neștrăbătute de piciorul omului.

Primul Celiuskin

Dar timpul trecea. După secole, navigatorii unui popor îndrăzneț, poporul rus, s-au hotărît să supună nemărginitele întinderi de apă înșesate de ghețuri. În istoria călătoriilor și descoperirilor arctice au apărut nume bine cunoscute astăzi: Dejnev și Laptev, Sibiriakov, Toll și Brusilov, Sedov și Makarov, numele multora care, la timpul lor, au luptat cu îndrăzneală să biruie neclintita barieră de gheață. Erau pionierii asalturilor arctice, oameni curajoși, marinari și savanți pătrunși de nobila dorință de a dezvălui omenirii tainele unei regiuni încă învăluită în mister, de a aduce noi bogății patriei lor. Printre ei și Semion Celiuskin, vestitul cirmaci rus care, în perioada expediției polare dintre 1733—1743 avea să facă numeroase descoperiri geografice și valoroase observații științifice. În cinstea îndrăznețelor expediții pe care le-a întreprins, promontoriul situat la 77°43' latitudine nordică și 104°18' longitudine estică, punctul cel mai septentrional al Asiei, a fost botezat cu numele lui.

Cu trecerea anilor, limitele regiunilor cunoscute au fost împinse mereu înainte. Marinarii și savanții ruși erau mințați de necesitatea imperioasă a descoperirii unei căi maritime nordice care să reducă la numai 6000 de mile cele 14000 pe care navele rusești erau nevoite să le străbată prin Canalul de Panama pentru a lega Murmanskul de Vladivostok. Lungă e lista exploratorilor care au înfipt jalon după jalon pe calea cunoașterii Arcticii, a cuceririi căii de trecere de la vest la est. Printre ei se numără și locotenentul G. Sedov care, după vestita expediție a exploratorului american Peary a încercat, la rîndul lui, să înfrîngă crusta groasă a „căciulii de omăt a lumii”. A pornit la 27 august 1912 însoțit de 22 de tovarăși, dar s-a oprit blocat de ghețuri pe Novaia Zemlea pînă la 3 septembrie 1913, apoi pe Pămîntul Franz Ioseph pînă la 15 februarie 1914! De aici a fost nevoit să-și urmeze călătoria în sănii trase de ciini, drum care nu a durat prea mult, deoarece la

abia în anii puterii sovietice. Și, oricît ar părea de anacronic, de numele lui Celiuskin avea să se lege o nouă faptă glorioasă care, în deceniul al patrulea al veacului nostru a zguduit întreaga lume, dovedindu-i odată mai mult dîrzenia și curajul navigatorilor ruși.

S. O. S.!

Încă în 1918, Lenin trasese sarcina întreprinderii de cercetări în bazinul Arctic și stabilirii unei căi navigabile între Marea Albă și strîmtoarea Behring. Expedițiile științifice întreprinse de Institutul Arctic, condus de profesorul O. Schmidt, explorează o bună parte din nordul Mării Kara, cu rezultate îmbucurătoare în ce privește navigația. Iar în 1932, spărgătorul de gheață „Sibiriakov”, comandat de căpitanul Voronin, realizează o îndrăzneată traversare, într-un singur voiaj, a viitoarei căi maritime, cu înconjurarea Severnaei Zemlea. 6.000 de mile de la apus la răsărit, printre ghețuri! „Sibiriakov” a reușit să le străbată pentru că e un spărgător de gheață — dau din umeri scepticii. Unei nave comerciale, însă, n-o să-i izbutescă performanța.

În 1932, la 17 decembrie, un decret stabilește înființarea unei Direcții principale a Căii Maritime de nord, funcționînd pe lângă Consiliul comisarilor poporului al U.R.S.S. Principalul ei scop e străpungerea definitivă a barierei de gheață începînd din Marea Albă și pînă la strîmtoarea Behring, menținerea în stare navigabilă a traseului și asigurarea securității deplasării în această regiune periculoasă. Studiarea aprofundată a meteorologiei în regiunile polare este, de asemenea, de mare importanță, atît pentru traficul aerian cît și pentru agricultură.

În registrele maritime, în dreptul navei „Celiuskin”, purtătoarea numelui temerarului navigator rus din secolul 18, erau trecute următoarele date: 3.000 de tone registru, 2.450 c.p. Nava pare puternică și potrivită navigației arctice. Desigur, sarcina rămîne dificilă. Dar avînd la comandă pe căpitanul Voronin și în fruntea expediției un experimental explorator al Arcticii, matematicianul și astrofizicianul Schmidt, o navă obișnuită poate străbate apele Oceanului înghețat de nord. Pentru tînărul stat sovietic, deschiderea unei căi maritime în nord e de o covîrșitoare importanță: industria țării, în plină dezvoltare, așteaptă lemnul și minereurile Orientului îndepărtat, iar acesta — mașinile și mărfurile atît de necesare unor regiuni

Apoi, deodată, la 13 februarie 1934, „Celiuskin” începe să transmită alarma: „S.O.S.!!... Aici „Celiuskin”... S.O.S.!! Dăm coordonatele... 68° 18' nord. 171°51' vest... Orele 15,30... S.O.S.!! Sintem blocați de ghețuri... Presiunea crește... S.O.S.!! Nava ia apă...”

Un timp, în casca postului receptor continuă să se audă troznete neregulate, pocnete, șuierături. Apoi semnalele amuțesc. De-a lungul a două luni de zile însă, o lume întreagă citește, uimită și emoționată, știrile despre noua și îndrăzneată expediție sovietică, ale căror amănunte umplu coloanele ziarelor.

Cum s-a desfășurat această extraordinară epopee arctică de care astăzi puțini își mai amintesc? La capul ce-i poartă numele, „Celiuskin” a ajuns la 1 septembrie. Gheața se îngroșase vizibil și, cu fiecare zi ce trecea, lupta împotriva ei devenea tot mai grea. Nava, hăituită de furtună, derivată de curenții submarini, cu bordajul tot mai presat de sloiuri, rezista însă cu încăpăținare. Cum să descrii o asemenea călătorie în Arctica, pe furtună? În orice caz, mulți dintre cei ce s-au înapoiat au prezentat-o ca pe cea mai grea încercare pe care o poate oferi omului planeta noastră. La primul contact cu gheața, în partea de dinainte a navei s-a declarat o gură de apă. La o cercetare sumară au fost descoperite douăsprezece coaste rupte și treizeci și trei de nituri sărite. În fiecare zi, jurnalul de bord înregistra laconic noi și noi avarii.

„Vîntul începe să bîntuie parcă și mai puternic. Pe cer se alungă nori grei, plumburii. Sloiurile își string tot mai mult înconjurarea. Situația e disperată. 18 septembrie: nava e complet imobilizată, apoi eliberată și din nou încetușată... 28 octombrie: deriva ia direcția sud-est, drept spre strîmtoarea Behring. Pare-se că există șanse... 4 noiembrie: „Celiuskin” ajunge în mijlocul strîmtoării, traversu cu insulele Diomedee... Istovit, echipajul privește întunecat corpurile ce încetușează corpul navei. Noaptea, oamenii tresar îngrijorați: hîrîitul și loviturile sloiurilor se aud distinct în pereții nu prea groși ai navei. Voronin și Schmidt au uitat ce-i odihna.

Și totuși, încetul cu încetul, nava își croiește cu încăpăținare drum spre răsărit. Și iată și ziua cînd, din cuibul de cioară, marinarul de veghe strigă cu voce gîtuită de emoție: „Mare liberă la numai un kilometru!” Dar, neînduplecata Arctica nu se îndură să-și scape prada din gheare. Nu trec nici 24 de ore și cei care cu o zi înainte se felicitaseră încredințați că au reușit să ducă la bun sfîrșit misiunea încredințată, suferă o amară decepție: vîntul continuă să se mențină pe direcție, dar „Celiuskin”, tîrît de un curent de coastă, începe să derive în direcția mării Ciukotka și, după numai două zile, se îndepărtează cu 70 de mile de strîmtoare.

Sfîrșitul nu e decît un început

25 noiembrie este o zi îngrozitoare pentru întreaga expediție. Încorsetat de ghețuri, „Celiuskin” gemă ca o

ființă vie. Gheața își continuă cu încăpăținare opera distructivă. Coastele navei se răsucesc, niturile sar unul după altul pocnind asurzitor.

La 13 februarie 1934, Arctica dă asaltul final. Întăriturile făcute la bordaj nu mai sînt bune de nimic, în cală apa crește vertiginos. Bravul „Celiuskin” care, asemenea neîmfricatului navigator, luptase cu dîrzenie cu asprimile Arcticii, se cufundă vîzînd cu ochii. Ultimii părăsesc nava, la orele 15.30, cînd apa a ajuns la puntea superioară, căpitanul Voronin și radiotelegrafistul Krenkel care, în tot timpul teribilei încercări nu-și părăsise

Un experimental explorator al Arcticii: astrofizicianul și matematicianul O. Schmidt.

postul, transmitînd mereu în eter vești despre cursul lucrurilor.

Aceasta ar fi, desigur foarte pe scurt, relatarea dramaticii epopei arctice trăită de nava „Celiuskin” și de expediția aflată la bordul ei. Suferințele îndurate n-au fost însă zadarnice. Expediția de salvare, organizată de o comisie specială aflată sub îndrumarea lui Valerian Kuibîșev și la care au participat avioane, dirijabile și spărgătorul de gheață „Krasin”, a reușit să readucă în patrie — la 13 aprilie 1934 — nu numai eroicul echipaj al navei, dar și rezultatele expediției, de o înaltă valoare științifică.

Rezultatele expediției au însemnat încă un pas înainte realizat pe Calea Maritimă de nord. „Celiuskin” și gloriosul lui echipaj n-a fost decît un înaintaș pe această cale. Traversarea de la vest la est se dovedise totuși posibilă. În același an, nava sovietică „Litke” a efectuat cu succes aceeași călătorie fără iernare, de la Vladivostok la Murmansk, iar în anul următor, Calea Maritimă de nord a fost oficial deschisă pentru navele comerciale în ambele sensuri, 130 de nave transportînd peste 230.000 tone de încărcătură.

Repetarea tragediei lui „Celiuskin” în zilele noastre a devenit o imposibilitate. Căci din epoca cînd marelui savant și poet rus Lomonosov scria:

Intrevăd cu mintea
Un Columb rus înfruntînd ghețurile,
Netemător de nimic...

columbii ruși, asemeni celor de pe „Celiuskin”, au devenit legiuni, iar puternicele spărgătoare de gheață în frunte cu spărgătorul de gheață atomic „Lenin”, studiile hidrografice întreprinse și hărțile de navigație de mare precizie, rețeaua de stații de radio situată pe traiectul Căii Maritime de nord ca și datele precise furnizate de stațiile de releu automate instalate pe banchize, care indică regimul ghețurilor, oferă astăzi maximum de securitate navigației în această regiune a globului.

Punerea în valoare a Căii Maritime de nord a fost o mare victorie a socialismului. De numele ei este strîns legată și nava-erou „Celiuskin”, de la a cărei temerară cursă printre ghețurile arctice se împlinesc, anul acesta, 29 de ani.

Al. Brătescu

Sloiurile își string tot mai mult încercuirea...

5 martie a picrit de îngrozitoare boală polară, scorbutul. Temerara lui încercare nu a rămas totuși fără roade. În același an, un alt navigator rus, Viikîtki, a reușit traversarea de la răsărit la apus cu o singură hibernare.

Vîsul de secole al cuceririi definitive a Căii Maritime de nord s-a împlinit însă

în plină prefacere. Ghețurile trebuie neapărat biruite, sezonul navigabil trebuie extins de la 70-120 zile în perioada iulie-octombrie, la o perioadă cît mai lungă.

Murmansk-Vladivostok... Pe hartă pare simplu. Dar pe mare, în mijlocul sloiurilor amenințătoare de gheață? La început, totul se desfășoară conform prevederilor,

Cum vor arăta locuințele viitorului imediat?

Nu de mult a fost organizat la Moscova un concurs pentru proiecte-tip de blocuri de locuit cu multe etaje ce urmează să fie construite în perioada 1964-1970, având ca obiectiv găsirea variantelor optime de amenajare interioară a apartamentelor, obținerea unui confort îmbunătățit și soluții constructive care să asigure industrializarea construcției de locuințe pe scară largă.

Prezentând rezultatele concursului, arhitecții D. Peremislov și A. Riabușin fac o interesantă analiză a condițiilor care au dus la această nouă concepție în domeniul construcției de locuințe.

Le vom discuta aici fiindcă ele prezintă un interes incontestabil nu numai pentru arhitecții noștri, ci și pentru publicul larg, problema construcției de locuințe depășind cadrul strict de specialitate.

Folosirea terenului în mediul urban este strins legată de problema economică. Cu toate că în societatea noastră terenul nu este grevat de proprietatea particulară și în aparență ar putea fi folosit fără rețineri pentru lucrări de construcții, situația stă cu totul altfel. În afara clădirii propriu zise, un complex de locuințe necesită numeroase și costisitoare rețele de instalații, lucrări edilitare, amenajări de spații verzi, care sînt în cantitate cu atât mai mare cu cît blocurile sînt mai mici și mai răspîndite.

Studiile întreprinse în institutele ce se ocupă cu cercetări în domeniul locuințelor, au arătat marile economii rezultate din reducerea lucrărilor de mai sus dacă blocurile s-ar construi cu mai multe niveluri. Deci, eficiența economică este strins legată de numărul etajelor și nu de numărul blocurilor. Costul construirii blocurilor cu multe etaje este mai mare decît al blocurilor cu 4-5 niveluri, care pot funcționa și fără as-

nu numai avantaje economice, ci și posibilități de îmbunătățire a modului de viață, căci practic confortul sporește. Locuințele fiind grupate într-un nucleu unitar, în imediată apropiere a acestuia se pot construi punctele de deservire social-culturală, care sînt astfel ușor accesibile tuturor locuitorilor. De asemenea, locuințele nefiind răspîndite, căile de circulație se reduc mult și se pot evita unele deplasări lungi care ar necesita o pierdere mare de timp.

Un alt avantaj al acestui sistem e că natura poate fi mai bine folosită de locatari: suprafața de teren care rămîne la dispoziția plantațiilor, spațiilor verzi și amenajărilor pentru recreație și odihnă este mult mai mare decît în cazul în care blocuri cu puține etaje ar împinzi întregul ansamblu. Pe baza ipotezelor expuse mai sus — care în mod evident contribuie la asigurarea unui confort sporit — s-a trecut la noi tipuri de locuințe, care vor corespunde necesităților membrilor societății comuniste.

Arhitecții din U.R.S.S. lucrează în permanență la elaborarea de noi proiecte experimentale îmbunătățite, care să fie în pas cu cerințele mereu crescînde ale oamenilor. Este semnificativ faptul că la concursul de care aminteam la începutul articolului au fost prezentate 102 proiecte — rezultatul căutărilor a sute de arhitecți.

Concursul s-a desfășurat pe trei

Proiectul unei clădiri înalte, care a luat premiul I la concursul pe tema a treia.

coane. Unele proiecte folosesc sistemul apartamentului elastic, în care pereții interiori sînt realizați din panouri ușoare sau mobiliari, putînd fi schimbați fără intervenții speciale atunci cînd unele modificări în structura familiei o necesită.

Interesante sînt proiectele în care partea de odihnă a apartamentului (dormitoare și punct sanitar) este net despărțită de partea de lucru (cameră de zi și bucătărie direct legată de aceasta) asigurîndu-se astfel independența celor două funcțiuni. Pe același principiu s-au prezentat tipuri de apartamente care cuprind la primul nivel camera de zi și bucătăria, iar printr-o scară interioară se ajunge la nivelul superior unde sînt amplasate dormitoarele și baia.

Această varietate gamă de proiecte este însoțită de numeroase soluții constructive care vor permite industrializarea largă și eficientă. Se recomandă în unele proiecte folosirea elementelor prefabricate sau schele de rezistență și panouri de fațadă, panouri autoportante sau panouri ușoare suspendate pentru fațade.

A stîrnit interes soluția unui proiect care recomandă folosirea casei scării și a liftului ca un monolit de care se ancorează elemente ce permit o variabilitate mare în structura apartamentelor.

Pe baza acestor idei s-a și trecut la întocmirea de proiecte pentru noi cartiere. Primele experimentări se vor face în cartierele Novii Arbat și Novii Ceremușki din Moscova.

Aspectul și viața orașelor sovietice se schimbă continuu. Într-un viitor apropiat vor apare cartierele viitorului: blocuri înalte cu un plăcut aspect plastic, împrejmuite de spațiu verde generos al microraioanelor, în jurul unor centre social-culturale cu forme variate, în care va pulsa ritmul intens al vieții zilnice.

Arh. Sanda Florian

Am citit, nu de mult, în presa sovietică, un reportaj deosebit de interesant și de emoționant, semnat de Vladimir B. it.

Subiectul? Un caz care pune față în față două orașe ale lumii: fascinantul oraș-lumină, Parisul, și modestul oraș Jdanov de pe țărmul Mării de Azov. Poate părea ciudat, dar „cazul” acesta definește — într-un fel — dimensiunile celor două orașe, realizînd o paralelă pe cit de subtilă, pe atît de concludentă. Vă veți întreba poate: Cit de mare este orașul Jdanov? Are și el un turn Eiffel, un Notre-Dame, un Luvru sau măcar avenue des Champs-Elysées?... Nu! Atunci cum poate fi pus față în față cu

„Dacă Sena s-ar vărsa în Marea de Azov”...

Parisul? Jdanovul e un oraș de 300 000 locuitori și se poate mîndri doar cu uzinele sale, cu cartierele sale noi, cu sanatoriul „Metallurg”, cu bazinul de înot, cu amintirile sale istorice, cu școlile sale.

Și totuși, se pare că în multe privințe orașul Jdanov se poate mîndri mai mult decît Parisul... Dar să lăsăm faptele să vorbească.

...În anul 1945,

doi oameni s-au întîlnit la Metz. Pe dînsa o chema Sofia Ivanova și era din Jdanov. Pe dînsul îl chema André și era din Fraisenville. Fuseră amîndoi în lagărele naziste de muncă forțată din Germania. Acum se eliberaseră. S-au căsătorit și s-au așezat la Jdanov.

Și anii au început a se scurge, unul cite unul. Cincisprezece. În casa celor doi au răsărit zimbetele gingașe ale Larisei, cavalcadele furtunoase ale lui Serioja...

...André a tăcut cincisprezece ani. N-a vrut să-și răscosească el însuși amintirile. Dar într-o zi n-a mai putut:

— Sofia, plecăm la Paris! De 15 ani stau la Jdanov. De-aici încolo să trăim în țara mea.

Și au plecat. Avionul a aterizat pe elegantul aeroport Orly, un „Citroen” i-a luat pe toți și au pornit spre una din suburbiile capitalei, unde locuia Roger, un prieten al lui André. La Roger aveau să stea.

Și iată-o pe Larisa — devenită la Paris Laura — descoperind o lume cu totul și cu totul nouă. Orașul-lumină o fascinează. Aleargă toată ziua pe străzile-fluvii, pătrunde în monumentalele săli ale Luvrului, se cațără pe scările ce duc spre piscul turnului Eiffel să vadă, să vadă cît mai mult și mereu... Ce giră necăjită e Kalmiusul din Jdanov, pe lîngă Sena Parisului!...

Dar zilele trec, și Laura începe să descopere lucruri triste...

Se deschid școlile. Dar ea nu poate să urmeze. La Paris nu e ca la Jdanov, unde mergi la școală gratuit!... La Jdanov ar fi intrat acum în clasa 8-a; la Paris, intri la liceu și plătești taxă. Dar pentru asta e nevoie de bani, de mulți bani.

Deci nu poate merge la școală, fiindcă tata n-are bani. Tata stă încrunțat și fumează mereu... La Jdanov oamenii nu stau încrunțați așa cum stă tata. De ce să stea? La Jdanov nimeni nu se plînge că n-are unde lucra. La Paris... Ciudată lume, aici! Cum se poate ca tata să n-aibă unde munci, iar ea să nu poată merge la școală?...

Chantal a invitat-o să facă o plimbare pe Sena. A acceptat. Dar iată că le acostează un grăsun, care le face propuneri în doi peri. Fetele fug. Lîngă o cafenea, niște tineri amețiți le înconjoară și fac glume nerușinate. Fug din nou, urmărite de huiduieli. Descoperirile încep să fie urite...

Laura scrie prima scrisoare Oliei, prietena ei din Jdanov: „E frumos Parisul, de o sută de ori mai frumos ca Jdanovul. Și totuși, nu e ca Jdanovul”.

S-au mutat. În Saint-Denis, o altă suburbie a Parisului. S-au mutat la un alt prieten, Auguste, care s-a strîmțorat ca să-i poată găzdui. Tata a fost angajat, în sfîrșit, ambalator la uzina „Westinghouse”. Aproape că nu-l mai vede. Pleacă în zori și vine noaptea tîrziu.

Cîteodată îl aude pe tata întrebînd:

— Nici un răspuns de la ambasadă?

Ce răspuns așteaptă oare? Laura începe să-l aștepte și ea. Nu știe ce răspuns anume, dar presupune. O, de-ar veni odată! Nu mai poate suporta: uite-l pe Georges, prietenul lui Chantal. E îngîmfat și are un ris cel puțin ciudat: vrea să se facă negustor!... Pe Laura vrea s-o facă vinzătoare de magazine. Motivul? „Femeile nu trebuie să se amestece în treburi serioase”.

Ar vrea să-i explice lui Georges ce visuri au băleții și fetele din Jdanov. I-ar putea explica numai dacă Georges ar fi în stare să înțeleagă, adică dacă n-ar judeca asemenea unui mic-burghez. Dacă... Hei, ciți „dacă” s-au adunat în viața ei de aici, de la Paris!... Ce frumos ar fi și ce bine, dacă tata ar fi fericit, vesel, ar munci firesc, șapte ore pe zi și nu zece; dacă Parisul ar fi liniștit, așa ca Jdanovul; dacă pe străzile lui n-ar exploda bombe de plastic; dacă Laura ar avea pantofi noi; dacă ar putea merge la școală fără teama că miîne, sau peste un ceas, va fi eliminată pentru că nu și-a plătit taxele; dacă ar învăța ceea ce îi place ei și, mai ales, dacă ar putea visa!... La Paris însă nu se poate visa. Ciudat, Parisul e de o sută de ori mai frumos decît Jdanovul. Și totuși, la Jdanov se poate visa! Se poate visa imens, la orișice-ți trece prin mîntre! De pildă, poți visa Jdanovul de miîne: un Paris pe țărmul Mării de Azov. Un oraș-lumină, dar un oraș comunist...

În sfîrșit, a sosit răspunsul de la ambasadă. Tata a luat-o pe mama în brațe și a început a o învîrți rîzînd fericit prin odale:

— În sfîrșit! Plecăm acasă! Nu mai puteam sta aici, nici o clipă...

★

Ce oraș minunat e Jdanovul!... Deasupra mării călătorec fumurile marilor uzine. Marea albastră sărută cerul. Mii de ferestre sclipeșc în soare.

Larisa a dat examenul de admitere la școala medie de metalurgie Tata lucrează în specialitatea lui, în secția de laminare a tablei. E vesel și mîndru: a aflat că asemenea uzine ca cea în care lucrează el nu există în întreaga Franță. Au mărturisit-o chiar niște ingineri francezi... Și nici orașe ca Jdanovul nu există în Franța, deși „Parisul e de o sută de ori mai frumos ca Jdanovul”...

— Îți era dor de Sena, cum se face că ai părăsit-o totuși? — I-a întrebat cineva pe André.

— N-aș fi părăsit-o dacă... dacă Sena s-ar vărsa în Marea de Azov...

...Mi se pare că întîmplarea lui André pune față în față mult mai mult decît două orașe...

Dragoș Vicol.

În atelierul nr. 11 al „Mosproekt”-ului.

tensor. Dacă însă se ține seama de lucrările generale de care este nevoie pentru a amenaja și dota un ansamblu de locuințe, reiese clar că folosirea blocurilor cu multe niveluri este net superioară.

Importantele avantaje economice ale construirii blocurilor cu multe etaje sînt atestate de calculele efectuate în cursul elaborării bazelor tehnico-economice ale planului general de dezvoltare a Moscovei pînă în anul 1980. Rezultă că este recomandabil să se construiască blocuri de 8-13-15 etaje și uneori și mai înalte.

Restringerea suprafeței ocupate de blocurile de locuințe prin adoptarea formulei ansamblurilor oferă

teme distincte: un bloc turn cu opt etaje, un bloc cu opt etaje cu apartamente pe coridor și un bloc cu 13-17 etaje. Concomitent a avut loc un concurs pentru proiecte-tip ale unei serii complete de blocuri cu circa 29 de etaje.

Au fost premiate 28 de proiecte dintre care multe vor fi folosite în cadrul proiectării experimentale și tip. Proiectele premiate prezintă soluții diferite: cu locuințe pentru două tipuri de familii sau pentru familii cu componență diferită. Apartamentele sînt judicios rezolvate din punct de vedere funcțional, avînd o bună împărțire, circulații comode, dulapuri în perete, W.C. separat de încăperea băii, dependințe suficiente dimensionate și logii sau bal-

Știința extraordinarului

La granițele

Trăim într-o eră în care știința a început să facă adevărate miracole — lucruri pe care bunul simț cotidian le poate socoti de necrezut, ba chiar imposibile. Scriitorii de literatură fantastică, dacă nu vor să opereze în gol sau să iște surîsul elevilor din școlile medii trebuie, mai înainte de a-și dezlănțui închipuirea, să ia cunoștință de „perimetrul fantastic“ al științei contemporane. În acest spațiu al extraordinarului se poate pătrunde prin nenumărate porți. Pe aceea prin care vom intra astăzi stă scris un nume cu rezonanță de zeu elin...

Cum s-a încadrat heliul în tabela lui Mendeleev

De la bun început, acest element chimic a constituit pentru savanți prilej de uimire, deoarece descoperirea lui a fost făcută de la o depărtare de 150.000.000 de kilometri de locul unde se afla. În anul 1868, fizicianul J. N. Lockyer și astrono-

mul J. Janssen, observând o linie de spectru solară, au dat peste ținea nici unei elemente cunoscute. Iată explicația faptului că heliul a fost descoperit derivat de la același chimist W. Ramsay, care a găsit că heliul e un gaz tr-un minereu terestru.

Dar surprizele au fost multe. Heliumul este unul din cele mai ușoare gaze (argonul, kriptonul și xenonul au greutatea moleculară mai mare). Heliul însuși are o greutate atomică de 4, ceea ce înseamnă că un atom de heliu are în compoziția sa doi protoni și doi neutroni.

Se ridica o problemă: cum se potrivește heliul în tabelul periodic? Se știa că heliul are proprietăți asemănătoare gazelor rare, dar că el nu este un gaz inert. Heliumul este un element chimic foarte rar în natură, dar în cantități mici este prezent în aer și în apă. Heliumul este un gaz inert, dar în anumite condiții poate forma compuși stabili. Heliumul este un gaz inert, dar în anumite condiții poate forma compuși stabili.

Spre demobilitate

S-ar părea că, deși știința avansează rapid, demobilitatea este încă o problemă. Dar știința și tehnologia au găsit soluții pentru a depăși aceste bariere.

Oricât de progrese s-a făcut în domeniul demobilității, încă mai rămân multe probleme de rezolvat. Știința și tehnologia vor continua să caute soluții pentru a depăși aceste bariere.

Nu mult după descoperirea radiației alfa de către Curie au observat fizicienii că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile.

Dar aceleași particule alfa, care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile, pot fi folosite în scopuri practice. Ele pot fi folosite în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

Interesant este că unele elemente radioactive emit radiații alfa care sunt în mod spontan transmutate în elemente stabile. Acest proces este folosit în medicina nucleară și în industria nucleară.

A fost împădurită Antarctica?

Recent, cunoscutul savant sovietic Konstantin Markov a lansat o nouă și interesantă ipoteză potrivit căreia, în urmă cu aproximativ 100 de milioane de ani continentul antarctic ar fi fost situat undeva în ocean, la latitudini mijlocii, suprafața lui fiind acoperită de păduri. Ipoteza se bazează pe faptul bine stabilit că de-a lungul litoralului antarctic situat în fața Americii de Sud, ca și pe insula Seymour, au fost descoperite numeroase rămășițe de arbori.

Continentalul, presupune omul de știință sovietic, s-ar fi deplasat de-a lungul mileniilor spre sud, pînă la poziția pe care o ocupă astăzi. După părerea sa, istoria Antarcticii se împarte în două perioade distincte: a pădurilor și a ghețurilor.

De la începutul ultimei perioade Antarctica nu și-a mai pierdut crusta de gheață care s-a subțiat uneori, dar nu s-a topit niciodată complet.

Ultravioletele contra insectelor

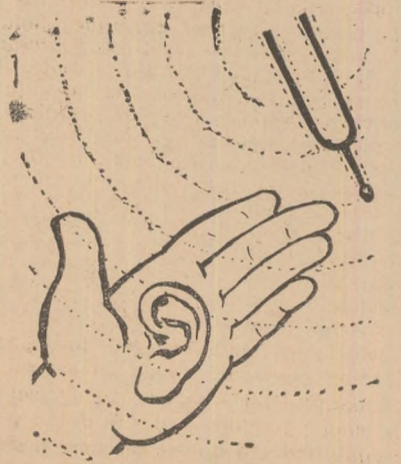
Entomologii de la Universitatea din Moscova au ajuns la concluzia că o grădină sau un ogor pot fi curățate de insectele dăunătoare cu ajutorul razelor ultraviolete, care prezintă o atracție deosebită pentru insecte.

După părerea oamenilor de știință razele ultraviolete atrag insectele pentru că ele constituie pentru acestea un indiciu al cerului luminos, al spațiului care le permite să iasă din ascunziș.

Oamenii de știință presupun că dacă noaptea, lângă un ogor s-ar pune o lampă de cuarț cu mercur cu filtru negru, ea va constitui o puternică momeală pentru toate insectele ce se ascund pe ogor.

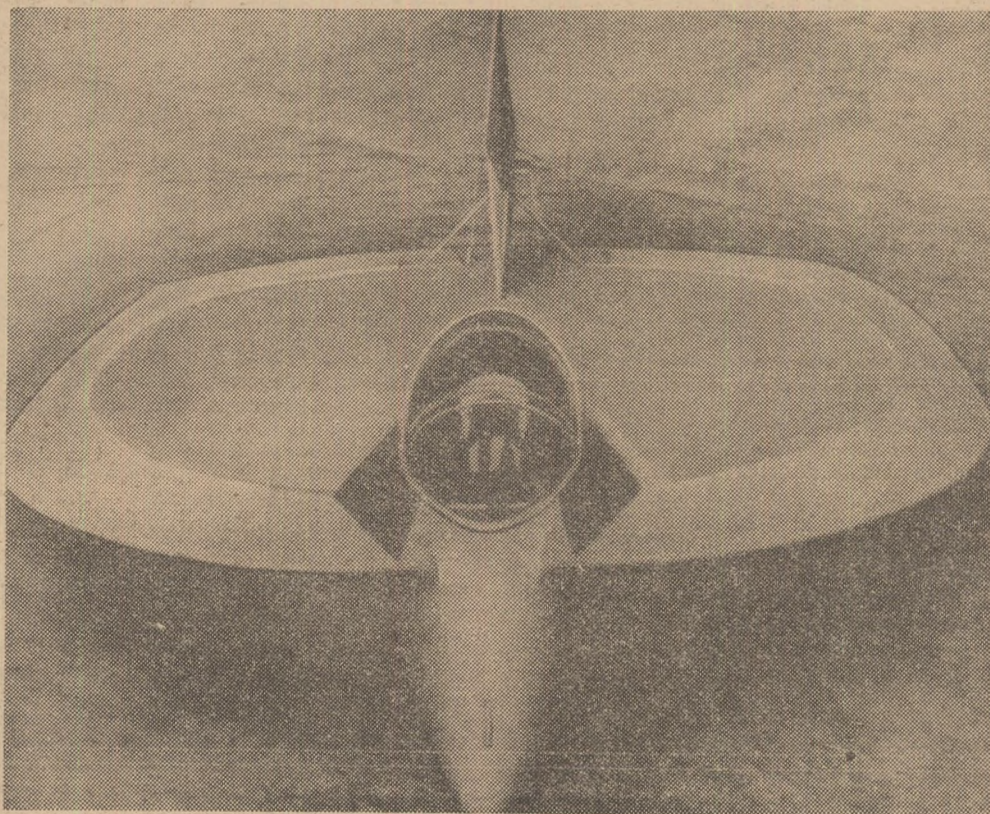
Se știe că insectele dăunătoare pot distruge într-un timp scurt semănăturile de pe o suprafață de câteva hectare. Concentrînd insectele într-un singur loc cu ajutorul razelor ultraviolete și ulterior distrugîndu-le, se va aduce un mare serviciu agriculturii, eliminîndu-se dăunătoarele de pe ogoare, grădini și păduri.

Pielea „aude“

Oamenii de știință au elaborat o metodă de recepționare a sunetelor nu prin intermediul urechilor, ci al pipăitului.

În acest scop a fost creat un aparat în care sunetul ce intră este transformat în mișcări vibratorii cu ajutorul unui vibrator electric de mici dimensiuni. Persoana supusă la încercare pune degetele mîinii pe vibrator și de obicei, după 30 de experiențe, începe să discearnă caracterul vibrațiilor. Precizia transmiterii este extrem de mare. S-a stabilit că pielea omului este „sensibilă“ la frecvențe de ordinul a 375 Hz. Trebuie menționat că viteza „recepționării“ vibrațiilor cu ajutorul epidermei este totuși de câteva ori mai redusă decît viteza de recepționare a unor „semnale“ analoge cu ajutorul ure-

Aparatul de zbor cu aripa rotundă — „Discoplan-2“ — a fost creat de M. V. Suhanov, candidat în științe tehnice, și experimentat pentru prima oară în toamna anului trecut. Principala caracteristică a noului planor constă în efectul aerodinamic al „pernei de aer“. Printre însușirile aparatului, care-l fac superior modelelor precedente, se numără ușurința în manevrare, stabilitatea și capacitatea de a decola, în deplină siguranță, pe verticală.

UN PROIECT
REALIZABIL

CALORIFERUL COSMIC

Între proiectele care preocupă actualmente pe oamenii de știință se numără și acela al... ameliorării climei planetei! Ar părea o utopie, un vis irealizabil, dar visul acesta nu este nici pe departe nou. Trecînd peste anticipațiile fantastice ale unor scriitori — într-unul din romanele sale Jules Verne încerca să rezolve problema „eternei primăveri“ modificînd înclinația axei terestre — să ne oprim la timpuri mai apropiate în care, datorită recentelor descoperiri și realizări ale științei, extraordinara întreprindere poate deveni perfect reală.

În urmă cu cîțiva ani, presa din întreaga lume a făcut mult zgomot în jurul unui „proiect“ de transformare a climei țărilor răsăritene ale continentului nord-american, prin devierea cursului uriașei „conducte cu apă caldă“ cum mai

este denumit curențul Gulf Stream. Proiectul, elaborat de inginerii societății „Ellie Slowper“, a stîrnit însă numeroase proteste, deoarece dacă Gulf Stream-ul ar fi fost deviat clima regiunilor de-a lungul cărora curge el în mod firesc ar fi cunoscut o răcire bruscă. Ulterior însă s-a dovedit că proiectul acesta aparține irealizabilului. Mult mai raționale și, ceea ce-i mai important, aplicabile, apar proiectele sovietice. Larg comentat de specialiști în materie ai multor țări a fost, printre altele, proiectul inginerului N. Romanov care plănua, în scopul încălzirii coastelor greu încălzite de irig ale Siberiei, construirea unui baraj cu vane între insula Sahalin și continent. Barajul ar fi urmat să folosească energia mareelor și, o dată cu ea, apele calde din marea Japoniei care, prin re-

vărsare, ar fi reglementat mării Ohotsk. Un procent, aparținînd în propunerea bararea și pomparea apelor din Pacific, pierderile glacial arctic urmînd de apele calde rîurilor nu-s greu de pierderii s-ar dezgheța și productive ar deveni

Pila termonucleară

Nu încapă îndoială că iese sint mai mult silitoare, în orice caz silită un uriaș volum nientele acestea ar turate căci, iată, pri științei și tehnicii să se îndrepte spre de energie. În urmă nerul V. Cerenkov adevărat grandioasă el, e influențată, prea puternici și, a de Soare, așa că existente pe Pămînt pentru o rezolvare Cerenkov propun pe care o oferă, și pilă termonucleară. Inginerul sovietic pîrul științific stabil parte din radiația sîmint, restul pierz

everosimilului

nd spectrul cromosferiei de gălbuie care nu aparține substanțelor cunoscute. Heliul poartă un nume al lui Helios. Abia în 1895 P. T. Cleve au constatat și reușit să-l obțină din-

ă continue. Impreună cu ceate în aceeași perioadă, heliul posedă strania, în condiții obișnuite, alte cuvinte, ne aflăm înerte.

unde să fie încadrate tabloului lui Mendeleev? pentru ele, iar unii s-au valabilitatea legii perioadă a venit chiar de la chimică a gazelor amintite elementelor zerovalenți firească în începutul sistemele în frunte cu heliul eniala generalizare a sa- ne de o cunoaștere mai la nivelul ei chimic.

rea artileristului...

s-a ivit la orizontul cerului și-a asumat rolul de a științei de savanți probleme, legate de un moment respectivei discipline.

au fost „nașterea” și heliului ca obiect de studiu, s-a produs el savanților erei atomice.

erirea radioactivității, soare radiul emitea un snop cimp electric, se împărțeau aceste fascicule era conradiație alfa. Experiențele de alfa nu sînt altceva decât, radiul se transforma liu. Fizicienii asistau la a elementelor.

e alfa, datorită mării lor prima artilerie pe care au știință pentru bombardare.

Dacă dezintegrarea unor socie a putut fi înfăptuită or „obuze” de heliu, spargerea grele a trebuit să li, asupra cărora nu e ca-

în energia cea mai formidabilă — energia termonucleară — de asemenea un rol esențial sau de fuziune a hidrogenului general cunoscută de civilizația numai faptul că prin abată gigantică forță as- obiective pașnice au fost pînd din 1956, au devenit rturile marilor fizicieni I. Tamm, laureat al e altor savanți sovietici în ei termonucleară, care ar ergie nelimitată.

veșnic plin

oacă acum ale heliului ar fi cea oricărui element o cer pe semne că elementul an inveterat. Noul premiu heliului sovietic L. Landau a radoxale manifestate de eru.

ai e vorba despre temperatura reacției termonucleară, ci mai extreme.

Ce se întîmplă cu heliul în apropiere de zero absolut, adică în preajma temperaturii de minus 273,16°C? Comportarea acestui element este paradoxală, uluitoare, potrivnică tuturor legilor cunoscute de noi.

Se știe că, la o temperatură foarte scăzută, gazele devin lichide, iar apoi chiar solide. Multă vreme însă oamenii de știință n-au fost în stare să lichefizeze heliul. Abia în 1908 ei au reușit să transforme heliul într-un lichid care fierbe la minus 268,96°C, (sau, cum mai spun fizicienii, la 4,2° Kelvin), iar în 1926 să-l cristalizeze la minus 272,2°C (= 0,96° K).

E mai de mult cunoscut fenomenul descoperit de Kammerling Onnes: metalele scufundate în heliu lichid își pierd complet rezistența electrică, intensitatea curentului indus putînd fi conservată chiar timp de câțiva ani.

Mai stupefiant însă decît superconductivitatea este fenomenul de superfluiditate, descoperit în 1937 de savantul sovietic P. L. Kapița. Această superfluiditate survine la temperaturi mai mici de 2,18° K.

Dacă între 4,2° K și 2,18° K heliul se comportă ca orice gaz lichefiat, între 2,18° K și 0,96° K el intră parcă într-o lume de miracole*. Mai înțîi, ne mai păsîndu-i de forța gravitației, se ridică pe pereții vasului. Pe urmă, viscozitatea, forțele de frecare interioară îi devin extrem de reduse, ceea ce face ca heliul II să se scurgă ușor prin cele mai subțiri capilare sau să treacă prin fantele cele mai înguste. Cea mai de necrezut experiență a făcut-o însă Kapița în 1938. Într-un vas cu heliu II a fost introdus un flacon conținînd același fel de heliu. O sursă luminoasă concentrată pe o mică placă înnegrită încălzea flaconul, determinînd lichidul din el să se scurgă printr-un orificiu și să pună în mișcare o elice aflată în dreptul acestuia. Ei bine, s-a constatat că deși fluidul curgea din flacon, acesta rămînea totuși plin!!

Toate aceste ciudățenii au fost lămurite de Lev Landau. Savantul a emis ideea că, la temperaturi apropiate de zero absolut, mișcările atomilor și ale moleculelor nu mai sînt supuse legilor mecanicii clasice, ci legilor mecanicii cuantice. Așadar, dacă heliul I este un lichid „normal”, heliul II este un lichid cuantic, cu o viscozitate infimă și o superfluiditate perfectă.

Și în acest domeniu extrem al realității se confirmă strălucit legile dialecticii materialiste. Acumularea schimbărilor cantitative duce la un salt calitativ. Sub limita celor 2,18° K, heliul I începe să se transforme în heliu II.

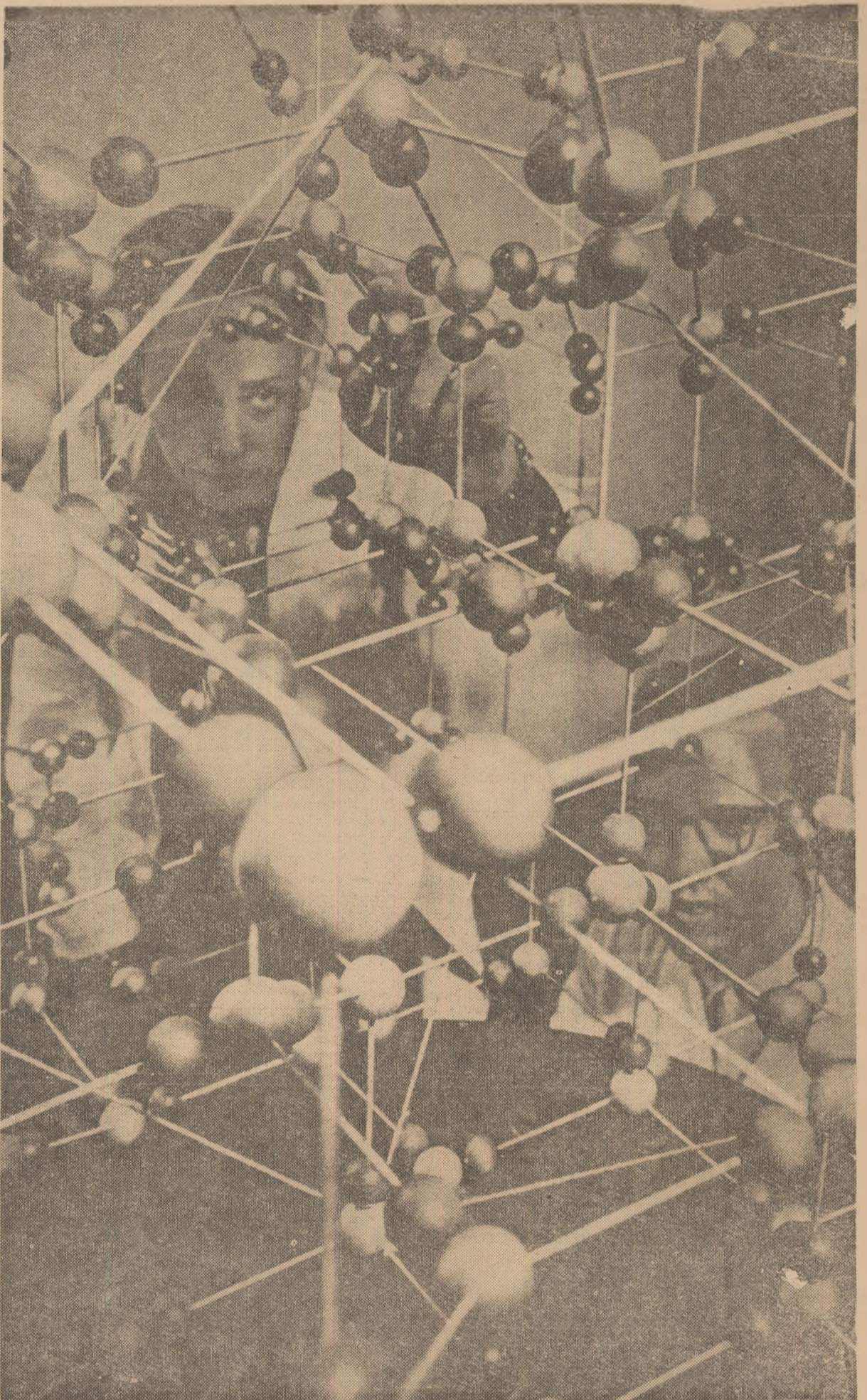
În această lumină, experiența paradoxală cu flaconul își găsește o explicație clară. Sub impulsul căldurii, o parte a heliului II din flacon se preschimbă în heliu I care, ca orice lichid, se scurge prin orificiu provocînd astfel mișcarea elicei. Flaconul rămîne totuși plin deoarece, din vasul umplut cu heliu II, se formează un contracurent al părții suprafluide, care se strecoară în flacon fără să exercite vreo forță asupra elicei...

Pentru toți exploratorii tărîmului în care domnește „gerul absolut”, experiențele lui Kapița și teoria elaborată de Landau vor reprezenta de acum înainte instrumentele esențiale.

Chiar și această sumară biografie a elementului nr. 2 cred că ne-a putut convinge că heliul este un „erou” cu o existență tumultuoasă și stranie, aflat întotdeauna în punctele nodale ale luptei umanității pentru cunoaștere și o tot mai deplină stăpînire a naturii.

**) Atît de mare e deosebirea de comportare a heliului deasupra și sub temperatura de 2,18° K, încît fizicienii au numit primul lichid heliu I, iar pe celălalt heliu II.*

Adrian Rogoz

regimul caloric proiect și mai refului Borisov, orii Behring și ea Ciukotka în te de oceanul fie compensate nteului. Urmăus, Coastele Sinese regiuni ne-oritoare.

a Soarelui

ate aceste pro-mai puțin costizizarea lor nece-nuncă. Inconven- însă să fie înălăscrutătoare ale lice au început otul alte resurse itva timp, ingi- t o sugestie cu Clima, arată factori mult a, la rîndul lor, se, de energie nt insuficiente ală a problemei. losirea energiei e gratis, uriașe este Soarele. ste de la adevă- numaj o mică i ajunge pe Pă- se, fără folos

practic, în imensitatea spațiului cosmic. Ce ar fi, însă, dacă o cantitate suplimentară din această radiație ar putea străbate pînă pe planeta noastră? O idee într-adevăr ingenioasă care, se pare că nu-i de fel irealizabilă. „Încins” cu un uriaș cordon format dintr-o oglindă specială alcătuită din miliarde de firicele de praț, Pămîntul ar putea capta prin reflectare surplusul de energie alit de necesară. Acesta ar fi principiul „caloriferului” cosmic și urmările ar fi incalculabile. În primul rînd, el ar produce to-pirea calotei de gheață ce acoperă scoarța planetei noastre pe teritorii întinse — zece milioane kilometri pătrați în Uniunea Sovietică, 60 la sută din suprafața Canadei, 70 la sută din aceea a Alaskăi, 90 la sută din cea a Groenlandei. Ceea ce este mai important, aceste teritorii ar fi readuse la viață.

Munca lui Cerenkov nu a fost de fel ușoară. Între altele a trebuit să calculeze înălțimea la care ar urma să fie stabilită „oglindea” pentru ca aceasta să nu sufere influența factorilor atmosferici tereștri, apoi dimensiunile ei cele mai economice dar și cu rezultatele cele mai bune etc. etc. Pe masa de lucru a inginerului se grămădeau vrăuri de caiete pline de cifre și formule, zeci de diagrame care de care mai ciudate...

Pămîntul, un nou Saturn

Și acum, să aruncăm o privire într-un viitor care, după toate probabilitățile, s-ar putea să fie nu prea îndepărtat. Pra-

ful alb, care intră în compoziția uriașului inel al „oglinzii” a fost transportat de cosmo-nave la o înălțime de 1000-1500 km. Grăunțele de praț, devenite niște sateliți minusculi, se rotesc pe o orbită circulară sau eliptică, formînd un inel asemănător celui al lui Saturn. În ansamblul lui, inelul cuprinde sute de mii de tone de pulbere fină, dispusă pe o lățime de 100 de kilometri și care reflectă o energie solară de 270 miliarde kW!

Așa cum am mai arătat, pasionantul proiect al transformării Pămîntului într-un nou Saturn reprezintă, dacă va fi acceptat, o problemă ce va fi rezolvată în timp, bineînțeles după studierea minuțioasă a tuturor consecințelor favorabile sau nu realizării lui. Uriașa cantitate de energie pe care o oferă un astfel de calorifer cosmic n-ar putea fi echivalată decît de aproximativ 70.000 de centrale de tipul celei de la Bratsk. Folosind pentru un asemenea scop combustibil obișnuit, terestru, acesta s-ar epuiza în mai puțin de două decenii secătîind planeta de materii prime deosebit de prețioase.

Iată dar, cum anticipînd viitorul, știința sovietică se pregătește să supună încă una din uriașele forțe ale naturii, pînă acum oarbă dar care, o dată domesticită, va contribui la creșterea continuă a bunei stări a omenirii, la progresul civilizației. Potrivit inginerului Cerenkov, „caloriferul” cosmic ar putea fi realizat chiar în următoarele decenii.

Al. Marina

Hidrogen pe Lună!

Astronomul Nikolai Kozîriov de la Observatorul astronomic din Pulkovo, doctor în științe fizice și matematice, un savant sovietic cu renume, a terminat, nu de mult, studiarea fotografiilor reprezentînd spectrele craterului lunar denumit al lui Aristarh. Cercetările suplimentare întreprinse cu privire la natura gazelor vulcanice emise de crater, i-au îngăduit să constate că acestea conțin hidrogen.

Se știe că craterul lui Aristarh este punctul cel mai luminos de pe suprafața Lunei și nu-s puțin la număr astronomii care și-au pus întrebarea: oare nu cumva fenomenul ar trebui explicat prin luminiscenta suprafeței lunare, cauzată de răștrîngerea razelor solare? În 1955, Nikolai Kozîriov a hotărît să verifice ipoteza cu ajutorul analizei spectrale. Contururile unor benzi întunecoase ale spectrului craterului apăreau vagi, înseși benzile fiind mai strîmte. Aceasta, desigur, putea confirma ipoteza luminiscentei.

În noiembrie 1958 însă, Kozîriov a remarcat luminiscenta gazelor ce emanau din monticulul central al craterului lui Alphonse, gaze în care, de altfel, a reușit să dovedească existența carbonului molecular.

Și iată că Observatorul astrofizic din Crimeea a reușit să obțină, datorită unui telescop-reflector, o

nouă serie de spectrograme ale craterului lui Aristarh. Spectrul regiunii centrale a craterului prezenta mai multe benzi luminoase, cauzate de luminiscenta gazelor evacuate de crater. După ce a măsurat lungimile de undă ale benzilor, pentru a le compara cu cele ale spectrelor obținute în laboratoare, savantul a ajuns la concluzia că misterioasa luminiscentă era provocată de hidrogenul molecular. Căci acesta este gazul care dă, în spectru, o bandă cu o lungime de undă de 4.634 angströmi. Or, lungimea de undă a benzii celei mai strălucitoare a spectrului craterului lui Aristarh este tocmai aceasta.

Nikolai Kozîriov explică fenomenul în modul următor: valurile de diverse gaze, inclusiv hidrogenul, țîșnesc din crăpăturile vulcanice, așa cum se întîmplă și pe Pămînt, în timpul erupțiilor.

Întâlnirea cu H.G. WELLS

I.M. MAISKI

Cinci scriitori-

un singur nume

Una din întâlnirile mele cu Wells mi-a rămas adânc întipărită în memorie. Ea a avut loc la legația noastră din Londra, în iarna anilor 1935—36, când l-am invitat pe scriitor la un dejun. În afară de noi doi, era de față și A. Cummings, un cunoscut ziarist de orientare liberală, cu care eram în raporturi bune pe vremea aceea. În timpul discuției dinaintea mesei l-am întrebat, printre altele, pe Wells de ce este atât de pesimist în ceea ce privește viitorul omenirii.

— Vă aduceți aminte, i-am spus eu, că în „Mașina timpului” zugrăviți societatea din anul 803.000. Și ce se dovedește? Că această societate este net despărțită în două clase: „eloiții” — alcătuită din aristocrați degenerați, piperniciți, cu mintea sclerozată, care nu sînt buni de nimic și seamănă cu niște bibelouri de porțelan — și „morlocii”, jumătate oameni — jumătate animale, trăind veșnic sub pământ și avînd grijă de buna funcționare a mecanismului de producție necesar pentru existența societății. Cele două clase se urăsc de moarte și de aceea „morlocii” îi vinează și îi mănîncă pe „eloiții”. Minunată perspectivă pentru umanitate!... Sau să luăm altă carte de-a dumneavoastră, romanul „Cînd se deșteaptă cel adormit”, a cărui acțiune se petrece într-o epocă mult mai apropiată de vremea noastră, în secolul XXII. Ce ne este dat să vedem? Că acest veac reprezintă „triumful capitalismului”, care a luat forme și mai feroce decît din zilele noastre... Credeți într-adevăr că sistemul capitalist va supraviețui încă două sute de ani?

În ochii lui Wells se aprinseră scînteii ironice și îmi răspunse imediat:

— E o treaptă peste care am trecut de mult!

— Cum trebuie să înțeleg afirmația dumneavoastră? l-am întrebat eu, nițel mirat.

— Ambele romane, încep să-mi explice Wells, au fost scrise în ultimul deceniu al secolului trecut. În tinerețe eram puternic influențat de problemele biologice. Relațiile dintre științele naturii și științele sociale îmi erau neclare. În vremea aceea procedam foarte simplu: luam din viața înconjurătoare o trăsătură oarecare și, conform cu metodele biologiei, o dezvoltam mintal, logic, pînă la ultima consecință... În societatea secolului XIX de pildă, era foarte vizibilă prăpastia dintre capitalist și muncitor, o prăpastie evidentă nu numai în privința veniturilor, ci și în ceea ce privește modul de viață, cultura, psihologia și chiar înfățișarea exterioară. Am luat acest fapt ca punct de plecare, mi-am imaginat rezultatele unei dezvoltări foarte îndepărtate și în consecință au apărut „eloiții” și „morlocii” anului 803.000. A ieșit ceva sumbru, dar conform cu legile biologice... Nu ascund însă faptul că așa fi vrut, într-o oarecare măsură, să-i sperii pe contemporanii mei și să-i oblig astfel să se gîndească la un mijloc de a preveni o astfel de dezvoltare... Dar, repet, toate acestea sînt pentru mine o etapă depășită.

— Așadar, în clipa de față aveți o altă părere despre viitorul umanității? îl întrebă curios Cummings.

— Da, într-o anumită măsură alta, îi răspunse Wells. Pe cînd scriam „Mașina timpului”, împărțirea omenirii în „eloiți” și „morlocii” mi se părea inevitabilă. Acum nu mai gîndesc la fel. Nu există o asemenea inevitabilitate, dar există un pericol asemănător. El poate fi înlăturat dacă umanitatea va lua din timp măsurile necesare.

— Care anume? îl întrebă din nou Cummings.

— Am scris destul despre asta, îi răspunse rîzînd Wells... Leacul meu este un guvern mondial, planificarea economiei și socialismul. Iată de ce, în ultimii 30 de ani am consacrat atît timp și atîta energie pentru propagarea acestor idei.

Cummings își exprimă îndoiala cu privire la posibilitatea planificării socialiste a economiei și a unui gu-

vern mondial. Oamenii sînt oameni, spuse el, cu instinctele și calitățile lor innăscute și de neschimbat: egoismul, cruzimea, goana după profituri, setea de putere. Toate acestea ținesc din străfundurile vremurilor preistorice și exprimă pe deplin natura umană. În aceste condiții, cum să te gîndești la un guvern mondial și la planificarea economiei? Ele nu pot să apară pentru că contravin însăși esenței omului!

Wells respinse cu hotărîre ipoteza incapacității de a izbăvi umanitatea de relele care o chinaseră pînă atunci. Aceste rele pot fi învinse. Trebuie doar să se creeze un guvern mondial și o economie planificată. Dar Wells nu credea în legitățile istorice pe care își sprijină marxistii toate speranțele lor. El afirma că totul depinde de liberul arbitru al umanității. Oamenii înșiși trebuie să trudească din greu pentru a se elibera de nenorocirile care-i apasă, iar el, Wells, îi cheamă de mulți ani la o asemenea acțiune.

Am făcut următoarea observație:

— Dv. credeți, fără temeii, că marxistii se bazează doar pe spontaneitatea legităților istorice. Marxistii înțeleg foarte bine că mana nu pică de la sine din cer și că este nevoie de o atitudine activă din partea oamenilor.

Noi socotim că o astfel de atitudine activă își găsește cea mai înaltă expresie în crearea și activitatea Partidului Comunist. Legitățile istorice sînt condițiile care asigură succesul muncii partidului.

— Eu propun salvarea umanității prin liberul arbitru al individualităților conștiente — îmi ripostă Wells. Și sînt convins că umanitatea va ajunge pe această cale la victoria socialismului pe scară mondială, mai repede decît pe drumul dumneavoastră.

I-am răspuns rîzînd:

— Viitorul va arăta de partea cui e dreptatea...

În romînește de I. Ciubotă

Nu e mult de cînd Samuil Marșak și-a sărbătorit 75 de ani de viață. Puțini știu însă că vîrsta sa poetică nu e cu mult mai mică, trecînd și ea de șapte decenii. La patru ani, el compune primele sale versuri, iar la unsprezece are la activul său cîteva poeme și o traducere din Horațiu. Marele critic Vladimir Stasov aflînd de lucrările lui, îi înlesnește să vină la Petersburg și să ia contact cu frunzașii vieții intelectuale ai Rusiei prerivolucționare. Printre cei care îl apreciază și îl ajută se numără și Maxim Gorki.

Adevărata carieră de scriitor a lui Marșak începe însă după Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

El este unul din întemeietorii literaturii sovietice pentru copii. După expresia lui Fadeev, el „povestește acestora ceea ce niciodată nu li s-a spus lor de cînd există acest gen literar”. Într-adevăr, celor mici el le vorbește despre muncă într-un fel care este în același timp convingător, amuzant și instructiv. Multe din versurile sale pentru copii au fost traduse și în romînește.

Nemulțumindu-se cu pro-

pria sa creație, Marșak știe să descopere și să încurajeze noi talente în acest domeniu. Pe vremea cînd lucra la secția pentru copii a Editurii de stat pentru literatură, i se întimpla adesea să telefoneze la miez de noapte unui autor: „Vino, te rog, pînă aici... Da, imediat... Pînă acum n-am avut timp să mă ocup de manuscrisul d-tale. Dar mă interesează foarte mult. Dă-ți osteneala, dragul meu, vino să stăm de vorbă!”

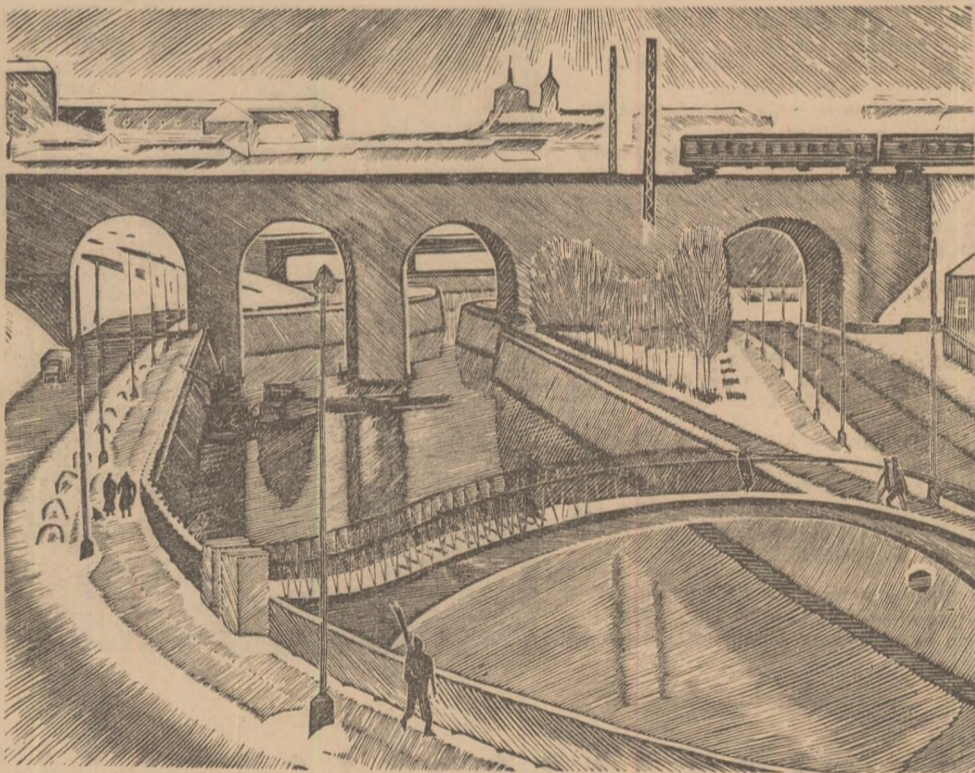
Dar Marșak nu scrie numai pentru copii. El este autorul unor lucrări dramatice — destinate adulților — care s-au bucurat de mare succes. De asemenea, numeroase din pozițiile sale se adresează celor maturi, fie că exprimă sentimentele profunde ale versurilor din culegerea intitulată „Caiet liric”, fie că au ironia tăloasă a satirei din epigramele destinate afișelor și catrenele ce însoțesc caricaturile sau umorul mai blînd al celebrelor sale parodii.

Mai există și o altă fațetă a multilateralului său talent: cea de traducător. Cîțiva ani petrecuți în Anglia (înainte de primul război mondial a studiat la universitatea din Londra) i-au permis să cunoască bine această țară, limba ei ca și comoriile literaturii sale culte și folclorice. Marșak a tradus în rusește numeroși poeți englezi: Byron, Shelley, Keats, Wordsworth, Blake, Kipling, Browning... Dar cei pe care i-a îndrăgit cel mai mult au fost Shakespeare și Burns. Vorbînd despre traducerile lui Marșak din marele poet scoțian, Tvardovski spune că „dau o asemenea impresie de autenticitate, încît poți crede că Burns a scris el însuși în rusește și că a ajuns la noi fără interpret. Marșak l-a rusificat pe Burns, lăsîndu-l în același timp scoțian”.

În sfîrșit, Marșak a scris și o serie de articole teoretice și critice, note asupra artei literare, amintiri etc.

Poet, prozator, dramaturg, traducător și eseist — acestea sînt cele cinci direcții în care se exercită activitatea de scriitor a lui Samuil Marșak. În toate cinci, el a dat opere remarcabile care i-au creat o mare popularitate printre cititorii sovietici de toate vîrstele. Ei au primit cu o deosebită satisfacție vestea că Marșak a fost propus pentru Premiul Lenin pe anul 1963.

N. M.

G. Zaharov. Iauza

(linogravură).

● Cărți noi ● Cărți noi ● Cărți noi ● Cărți noi ●

Bogația experiențelor de viață

Autobiografie? Cartea, de curînd apărută face parte dintr-o trilogie: „Povestea unei vieți” de K. Paustovski.

Ni se zugrăvesc în acest prim volum, cu un penel de mare meșter, oameni și întîmplări din copilăria, adolescența și prima tinerețe a scriitorului. Dar cartea nu se mulțumește să fie o simplă autobiografie; nu cuprinde numai o galerie de tipuri și o succesiune de episoade: este o operă de fină, de subtilă psihologie. Fiecare amănunt își are justificarea. Constați, cu satisfacție, că nu putea lipsi, că are o semnificație. Așa, de pildă, chiar la începutul povestirii, cînd tînarul licean primește telegrama prin care i se vestește că taică-său e pe moarte, autorul notează: „Cernea o ploaie mărunță. Plopii desfrunziți înțeau în ceață”. Fără s-o spuie, sîntem înclinați să credem că autorul simte natura care participă la dohul băiatu-

lui devenit orfan. În alt capitol, înfățișînd casa bunicii, amatoarea de leandri trandafirii, scriitorul notează: „Pe atunci priveam toate florile ca pe niște ființe vii”.

Am putea înmulți exemplele. Dar e mai important să scoatem în evidență — operă de maestru — bogația experiențelor de viață de care abundă.

După moartea tatălui, copilul rămîne cîteva zile în casa bunicului care pe vremuri fusese căraș și acum, la bătrînet, se ocupa cu albinăritul. E incîntat de ambianță și în deosebi de cîntecele cîntate de bunic. Ele evocau viața cazacilor... Autorul își retrăiește anii copilăriei și ai adolescenței.

Toată vremea, copilul se află la Kiev — „oraș de șes unde nu zăreai picior de marinar” și unde, totuși, întîlnește, într-o zi — minune! — un tînar aspirant de marină. Apariția acestuia naște într-insul o dorință fierbinte: s-ajungă, neapărat, marinar.

Cînd încearcă sentimentul copilăriei duse, notează: „Păcat că înțelegem farmecul ei abia după ce devenim maturi”.

Liceului clasic, autorul îi închină a doua parte a cărții. Întîlnim aici atmosfera rece, apăsătoare, a școlii rusești de pe vremea țarilor — cu sala de festivități împinzită cu portretele împăraților —, școala cu coridoarele triste în care pedagogii de modă veche inspectau clasele privind pe furis înăuntru să-i surprindă pe elevi în cine știe ce flagrant-delict de indisciplină. Figuri de dascăli, întîmplări dramatice, speranțe și năzuinți incerte, caracteristice vîrstrei, oameni și fapte găsesc în autor povestitorul, am spune cîntărețul lor.

A treia parte a tomului e consacrată tineretii. Aici întîlnim o serie de inși asupra cărora scriitorul și-a plecat ochii și inima, figuri unele obișnuite, altele deosebite, exemple de umanitate care l-au interesat și care, la lectură, rețin vie atenția noastră, intră în viața noastră ca niște cunoștințe apropiate. Așa se întîmplă cu

personajele autentice ale creatorii. Așa ni se înfățișează acel prieten vîrstnic al autorului, farmacistul Lazar Borisovici, care îi dă cîteva sfaturi înțelepte tînarului dornic să ajungă scriitor. El îi demonstrează că scrisul prînde o cunoaștere a vieții — sub toate aspectele ei. Trebuie s-o cunoști pretutîndeni: „în toate locurile care sînt în jurul dumitale, la teatre, în spitale, în mine, prin închisori!”.

Și sfaturile prietenului vîrstnic găsesc într-insul teren bun.

Fabulația e străbătută de un cald umanism — caracteristic întregii literaturii sovietice. Scriitorul se dovedește și aici, ca de altminteri în toate lucrările sale, un adevărat cîntăreț al virtuților omului simplu și, în același timp, un implacabil dușman al retrograzilor, al celor care își închipuie că pot ține istoria în loc. Condeii lui, înfățișînd stările din Rusia țaristă, e necruțător cu potențaii politici care asupreau popoarele, cu exploatarea de toate categoriile — fabricanți, moșieri, bancheri — care profitau copios de pe urma istovitoare munci a celor mulți, din fabrici și de pe ogoare, cu lacheii guvernelor reacționare. În același timp, Paustovski se simte aproape — cit se poate de aproape — de inima curată a marelui muncitor — acest izvor nesec-

cat de frumusețe etică și energie creatoare care a făcut din Țara Sovietelor o strălucită pildă pentru întreg globul pămîntesc.

Cartea se încheie cu o adevărată profesiune de credință, autorul declarînd: „...n-am să cred niciodată pe acel care îmi va spune că o viață care ne dă posibilitatea să iubim, să năzuim către adevăr și fericire, ar fi lipsită de sens și rațiune. Fiecare dintre noi este dator să lupte pentru promovarea unei asemenea vieți!”.

Autorul a dovedit o adîncă, o perfectă cunoaștere a sufletului omenesc — pe cît s-a arătat un admirabil tubitor și, în același timp, pictor al naturii.

Obligat, întocmai ca marele său înaintaș Gorki, să-și cîștige din cea mai fragedă vîrstă existența, Konstantin Gheorghievici Paustovski s-a îndeltnic cu tot felul de meserii, de la aceea de lucrător în fabrică pînă la aceea de ziarist — și a avut pretutîndeni ochiul larg deschis asupra omului.

Cartea sa — putem spune întreaga sa operă — aparține unui strălucit artist, dublat de omul cu vaste experiențe de viață.

L. Peltz

Recitalurile bucureștene ale lui Prokofiev...

În ultimele decenii s-au scris sute de pagini despre viața și tumultuoasă artă a genialului compozitor sovietic a cărui creație a intrat de mult în tezaurul culturii universale contemporane. Permanent căutător al noului, puternic ancorat în contemporaneitate, Serghei Prokofiev a creat o artă strîns legată de năzuințele poporului său, o vastă operă compo-nistică în care, de la primul și pînă la ultimul portativ, a rămas întotdeauna și în totul credincios chemării sale și conștiinței sale de artist.

Serghei Prokofiev n-a fost un

compozitor „de cabinet”, ci a trăit cotidian în freacă muncii și vieții oamenilor. Ani în șir, rîpînd din timpul său atît de prețios de creație, a cucerit în lung și în lat meleagurile Europei și Americii ducînd, ca dirijor și pianist, mesajul artei sale, chemînd masele largi ale iubitorilor muzicii să soarbă marile frumuseți ale creațiilor artistice contemporane.

În peregrinările sale, Prokofiev a poposit de două ori și în Capitala țării noastre: prima oară în 1915 în drum spre Italia (fapt ce-l consemnează de altfel în capitoulul

II al „Autobiografiei” sale), iar a doua oară în martie 1931, cînd a susținut două recitaluri la Ateneu.

Presa artistică din România s-a ocupat pe larg de creația lui Prokofiev. La 16 martie 1931, „Rampa” a inserat o amplă informație despre concertele lui Prokofiev la Paris subliniînd faptul că „recitalul lui Prokofiev are de ce să fie așteptat cu interes de publicul nostru, dornic fără îndoială să cunoască o personalitate atît de proeminentă a muzicii moderne”. La 19 martie, același ziar remarca într-o cronică închinată unui concert simfonic, dirijat de Egizio Massini în care pianistul polonez Meunzer interpretase Concertul în do al lui Prokofiev, „fantazia ritmică și tehnică a celui mai de seamă dintre compozitorii noii generații... „Fraza lui Prokofiev, scria tot atunci cronicarul de la „Adevărul literar și artistic” — este bine clădită, energică, ritmică și foarte degajată. Temele sale sînt scurte dar abil tratate și de o dificultate tehnică de multe ori insurmontabilă”.

La 24 martie, la cîteva ore de la

sosirea compozitorului, „Rampa” publica în pagina I un amplu interviu. Prokofiev a vorbit cu căldură reporterului despre profesorii săi Liadov, Korsakov, Cerepinin, Essipova, despre Bucureștiul pe care și-l mai amintește cum arăta de la fereastra hotelului Athenée Palace în 1915, despre muzica sa, răspunzînd în sfîrșit la „uluitoarea” (acesta este chiar termenul lui Prokofiev) întrebare: „Ce este muzica?”, cu o amplă și foarte interesantă „profesiune de credință”:

„Cred că fiecare compozitor nu trebuie să repete ceea ce s-a făcut înaintea lui. Fiecare trebuie să producă ceva nou, fiecare trebuie să fie într-o oarecare măsură „revoluționar”; nu însă revoluționar cu orice preț, pentru a ului mulțimea. Eu caut să realizez melodii frumoase, într-o construcție arhitectonică frumoasă. Principalul este ca lucrurile să cuprindă un fond serios de „materie” adevărată...”

Primul recital al lui Prokofiev a avut loc la 25 martie 1931. Ma-

rele artist sovietic a interpretat, alături de „Preludiu” și „Fuga în re minor” de Buxtehude, „Valsurile” lui Schubert, „Tablourile” lui Mussorgski, multe dintre propriile sale lucrări printre care „Sonata în re minor”, o „Tocatta”, 8 Viziuni fugitive ș.a.

„Serghei Prokofiev — scria cronicarul „Ramei” — este un fenomen rar, de o prodigioasă, liberă și inventivă muzicalitate... Prokofiev vine pe estradă de concert nu pentru a convinge pe auditorii de valoarea operelor sale și nici pentru a-i ului prin execuțiunea lor briliantă. Prokofiev expune compozițiile cu o obiectivitate care merge atît de departe încît neglijează fără aroganță impresia lor asupra publicului...”

„Serghei Prokofiev — scria mai tîrziu cronicarul aceluiași ziar, subliniînd valoarea remarcabilelor recitaluri bucureștene ale lui Prokofiev — a cucerit o strălucită victorie pentru el însuși și, pentru cauza muzicii... în genere”.

Ioșif Sava

Recentul turneu al circuitului sovietic

19 și 20

Sub acest sobru titlu „matematic” vreau să vorbesc despre una dintre cele mai vesele arte — despre circ. Mai precis, despre turneul artiștilor circuitului sovietic în emisfera occidentală. Spectacolele date peste hotare de maeștrii noștri ai arenei nu mai constituie o raritate. Începînd din 1956 ei au făcut turnee în optsprezece țări ale lumii. Și iată că acum cîteva luni, acestor țări li s-au mai adăugat două: cea de a nouăsprezecea și cea de a douăzecea — Canada și Cuba.

Ne-am inaugurat turneul la Palatul sporturilor din Ottawa, unde se adunaseră peste 15.000 de spectatori. Și chiar din această primă zi a turneului succesul circuitului sovietic a devenit indiscutabil. În marile săli din Ottawa, Montreal, Toronto și Quebec, unde ne-am produs, nu se mai găsea nici un loc liber. Eram foarte satisfăcuți de acest mare succes, dar eram curioși să știm cum se explică el în această țară unde se succed permanent cele mai renumite trupe de circ din lume.

Cred că ceea ce i-a atras pe spectatorii canadieni la turneul nostru a fost faptul că în circuit

trezii săli. Un mare succes au recoltat și dansatorii pe sirmă daghestanezi.

În acea neuitată seară am avut și eu cîteva numere. Și trebuie să mărturisesc că mi-a fost dat să trec prin emoții puternice. În timpul desfășurării unuia din numere, trebuia să se audă o îndelungă bătaie de tobă. Dar abia s-a auzit primul răpăit și întreaga sală, ca la un semnal, s-a ridicat în picioare și toată lumea, cu armele în mîini, s-a repezit spre ieșire: spectatorii crezuseră că a sunat semnalul de alarmă...

La rugămîntea lui Raul Castro am dat un spectacol pentru ostașii Armatei populare cubane. În ajunul plecării noastre, ostașii au adus o macara și artiștii P. Cernega și S. Razumov le-au arătat cu ajutorul ei zborul lor aerian.

Am dat, de asemenea, cîteva reprezentații împreună cu artiștii de circ cubanezi. Peste o jumătate de milion de spectatori au asistat, timp de o lună de zile, la spectacolele noastre, și cu toate acestea numărul lor s-a dovedit prea mic. Ne pregăteam de plecare, cînd în ziarul „Revolucion” a apărut următorul anunț: „Ținînd seama de primirea entuziastă făcută de spectatorii cubanezi reprezentanților circuitului sovietic și la rugămîntea primului-ministru al guvernului revoluționar, maiorul Fidel Castro, circuitul sovietic va mai da 14 spectacole, pentru ca toți ostașii care se află acum în tranșee să-i poată vedea pe artiștii sovietici”.

Astfel turneul nostru s-a prelungit. Spectatorul, care vedea în noi nu numai pe artiștii de circ dar și pe solii poporului țării, își exprima cu frenezie entuziasmul, la numerele executate de jonglerul I. Hromov, de gimnaștii aerieni Bubnov sau de V. Filatov, care a prezentat cubanezilor o dresură de urși bruni siberieni, animale nemaivăzute de ei.

Spectatorii ne vizitau zilnic în culise, apoi am fost noi înșine oaspeții lor. Ne-a rămas în mod deosebit întipărită în amintire întîlnirea cordială de la clubul public „Patrice Lumumba” (fostul club aristocratic „Miramar-yah”) unde ne-au primit conducătorii S.T.S. — Confederația muncitorilor Cubei, care ne-au înmînat steagul sindicatelor cubane.

Oleg Popov

Artist al poporului al U.R.S.S.

Deși foarte tînră, sculptorița Tatiana Sokolova și-a cucerit o mare popularitate datorită aprecierii ei lucrării „Femeia cu ghitară” și „Maternitate”. Fotoreporterul a surprins-o în atelierul de lucru, finisînd un nou portret.

sovietic ei au văzut, în primul rînd, oameni puternici, abili, curajoși. În timpul desfășurării numerelor publicul a putut urmări nu numai măiestria profesională, dar și o prezentare artistică unitară, ce în orice spectacol teatral. Succesul circuitului nostru a dat mult de gîndit și impresarilor de circ americani. Cînd ne pregăteam de plecare, am aflat că unul dintre cele mai mari colective de circ americane s-a decis să renunțe la cele trei arene în care se produc simultan artiștii săi și să organizeze un spectacol de tipul celui prezentat de noi. Iată într-adevăr, un început bun!

Pămîntul Cubei ne-a primit cu o temperatură de peste treizeci de grade și cu îmbrășișări nu mai puțin fierbinți din partea celor ce ne-au ieșit în întîmpinare.

O dată cu primul nostru spectacol ne-am convins că arta noastră e foarte apropiată, prin spiritul ei, de locuitorii Cubei. În ziua premierei, Sala sporturilor din Havana, cu o capacitate de 14.000 de locuri, era arhiplină. Chiar și pe intervale stăteau soldați în uniforme, strîngînd în mîini pistoale automate. Fiecare număr executat de artiștii sovietici găsea un puternic ecou în sufletul acestui public, ceea ce ne-a stimulat să executăm numerele cu o excepțională însuflețire. O entuziastă primire a fost făcută grupului de zburători, condus de V. Doveiko. Numărul lor fără precedent a fost răsplătit cu o salvă de ovații din partea în-

ELENA
CERNEI
DESPRE:

Concertele Zarei Doluhanova

Am avut de cîteva ori ocazia de a o asculta pe Zara Doluhanova. Sala e stăpînită de vocea ei caldă, suplă, care în interpretarea unor piese se poate încălzi pînă la incandescență, pentru ca alteori să se micșoreze pînă la șoaptă, păstrînd aceeași constantă frumusețe.

E o mare bucurie să asisti la recitalurile Doluhanovei, să-i ascuți vocea de aur și să urmărești totodată reacția publicului hipnotizat literalmente de marea ei artă. Darurile naturale ale mezzo-sopranei sovietice sînt cele care atrag în primul rînd atenția auditoriului. Dar aceasta nu constituie totul. Doluhanova nu este numai o cîntăreață de mare talent, ci și un muzician adevărat, un om de înaltă cultură, preocupată necontenit de desăvîrșirea măiestriei profesionale. Din discuțiile purtate cu dînsa cu prilejul turneelor mele în Uniunea Sovietică mi-am putut da seama de munca uriașă pe care o depune pentru ezelarea minuțioasă a vocii. Iar rezultatul este acel uimitor efect pe care îl produce asupra ascultătorilor. Nu poți să nu fii fermecat de surprinzătoarea egalitate a rezonanței vocii ei pe in-

treaga întindere a marelui diapazon, de naturalețea emiterii notelor joase și înalte, de arta ei de a modela timbrul în funcție de caracterul muzicii.

Poate constitui un exemplu pentru fiecare solist respectul acordat de Zara Doluhanova stilului lucrării interpretate, profundul ei simț al măsurii și sensibilitatea manifestată în alegerea repertoriului concertistic. Zara se numără printre solistele care cîntă aproape toate piesele vastului ei repertoriu în limbile în care au fost create. Și aceasta, pentru că, pe lîngă precizia intonației și naturalețea frazării muzicale, ea acordă o atenție deosebită legăturii strînsă dintre melodie și cuvînt.

Canoncînd atît de bogatul repertoriu al cîntăreței sovietice nu poți să nu fii surprins și în același timp să nu-i lii recunoscător pentru seriozitatea și meticulozitatea cu care pătrunde și rețea particularitățile stilului fiecărui compozitor, pentru arta sa de a rămîne întotdeauna ea în ași.

Se spune că Zarei nu i se întîmplă niciodată să nu fie „în formă”, vocea ei pro-

ducînd mereu o impresie de noutate, de prospețime. Interpretarea Doluhanovei poartă amprenta inteligenței, ea știe să-și stăpînească cu discreție emoțiile. De aceea ai fi îndemnat să crezi că este mai apropiată de creațiile lui Mozart sau Bach. Dar așa cum o arată întinsul ei repertoriu, în care se inscriu necontenit lucrări ale compozitorilor din trecut (din care reia uneori creații acum uitate) sau lucrări în primă audiență ale compozitorilor contemporani — apropierea deosebită de Bach și Mozart rămîne doar o primă impresie.

Această scurtă prezentare nu poate avea pretenția unei analize a personalității artistice a Doluhanovei, ci exprimă sentimentele de prețuire colegială, gînduri și impresii personale ale unui coleg de breaslă.

Zilele sovietice, asistînd la recitalul cîntăreței sovietice, în studiul de concerte al Radioteleviziunii, iubitorii de muzică din capitala țării noastre care o găzduiește și-au exprimat din nou profunzura lor admirabile față de marea artă a Zarei Doluhanova.

estetica și viața

Dragostea de frumos, necesitatea de a trăi înconjurat de acesta, iată o trăsătură care, în zilele noastre, caracterizează mase tot mai largi ale oamenilor sovietici. Pasiunea aceasta e, de altfel, perfect explicabilă: poporul sovietic creează lucruri mărețe care, la rândul lor, formează oameni capabili să prețuiască, să cultive frumosul.

Recent, presa sovietică și-a informat cititorii asupra unor noi măsuri menite să contribuie la cultivarea frumosului, la sprijinirea educației estetice. În acest sens, semnificative ne-au părut acțiunile întreprinse în ținutul Habarovsk, urmărind dezvoltarea gustului pentru frumos la copiii de vârstă școlară. Semnificative nu numai prin noutatea formelor și metodelor utilizate ci, mai ales, prin aceea că vizează o vârstă căreia îi este absolut necesară o asemenea îndrumare.

O școală-internat dintr-un sat. Deși lecția de ritmică reprezintă încă o noutate pentru ei, elevii din clasa II-a reușesc să obțină rezultate surprinzătoare: în ritmul unui vals antrenant ei imită, cu mișcări grațioase, zborul

păsărilor. E un colectiv disciplinat, omogen, ca în multe alte școli din ținut, unde corurile, echipele de dansuri ca și orchestrele de cele mai diverse tipuri, au devenit o problemă la ordinea zilei. Deocamdată, în ținutul Habarovsk există 13 școli-internat care posedă orchestre, unele din ele dispunând și de ansambluri de acordeoniști sau de cercuri ai căror membri iau lecții individuale de muzică.

Dar pedagogii din ținutul Habarovsk utilizează și alte forme menite să cultive dragostea pentru frumos a tinerelor vârstare îndreptate spre educare. Printre acestea, galeriile de pictură organizate în școli, completate cu noi și noi lucrări și însoțite de biografii autorilor și de texte explicative la tablouri, concursurile de desen, broderie și sculptură care, ne informează presa, se bucură de mult succes printre elevi.

La o recentă dezbatere, în coloanele ziarului local „Tihookeanskaia zvezda” (Steaua Pacificului) și-au adus aportul numeroși pedagogi, iar rezultatul a fost crearea unui consiliu voluntar de îndrumare a educației estetice a elevilor. O primă măsură a acestui consiliu a fost întocmirea unui plan ce prevede organizarea de noi acțiuni educative, între care expoziții volante, întâlniri ale școlărilor cu scriitori, artiști plastici și muzicieni, actori etc. etc.

„Dorința noastră — a declarat M. Donik, șeful secției de învățământ a ținutului Habarovsk — este ca elevii să înceapă să îndrăgească frumosul concomitent cu descifrarea primelor litere ale alfabetului”

B. A.

Pe lângă Sovnarhozul orașului Moscova a luat ființă un birou artistic de construcție, care deși foarte tânăr, se și poate mândri cu realizări interesante. Vă prezentăm câteva din ele.

Pe străzile orașelor sovietice circulă un nou tip de autobuz cu un număr mult mai mare de locuri decât la cele obișnuite. Forma autobuzului, corespunzătoare noii sale capacități, este foarte modernă.

Brigada pictorului V. Spak a îmbunătățit forma de prezentare a mașinilor-unelte „SO 15-G5”, făcând-o totodată mai comodă la mînuit și mărindu-i gradul de securitate în timpul lucrului.

Pictorii-constructori din cadrul originalului birou au modernizat o serie de scule electrice mecanizate. Cu alte cuvinte, le-au dat o formă mai frumoasă, le-au făcut mai plastice, mai ușoare, mai comode la întrebuințare.

În noua organizație cu un nume nițel neobișnuit se discută în momentul de față problema interioarelor clădirilor industriale și a instituțiilor pentru copii.

● Maîstri egipteni în Caucaz ● Mormintele dezvăluite taine străvechi ● Capcanele de piatră

Catacombele din Valea Elhota

Prof. Evgheni Krupnov, doctor în științe istorice, admiră un colier de sticlă neagră, strălucitoare pe care se reliefează chipuri omenești. Ochii uriași, puțin încrucișați, tăietura aspră a pomeților le dau o înfățișare ciudată, nepămînteană.

Colierul a fost făcut cu 26 de secole în urmă în enigmaticele orașe feniciene Tir și Sidon. Iar arheologii l-au găsit la 100 de kilometri de orașul Groznii, în valea râului Assa. Această întâmplare a ajutat la limpezirea unei foarte tulburi pagini de istorie.

Pînă nu de mult se vorbea de dezvoltarea „izolată” a populației din Caucaz. Savanții occidentali considerau Urartu și alte câteva raioane din Gruzia apuseană, unde s-a născut una dintre cele mai vechi culturi, drept o excepție. După părerea lor restul regiunii caucaziene era locuit de triburi semibarbare, fărîmițate, izolate și care au început să se dezvolte abia în Evul Mediu. Lucrările expediției nord-caucaziene a Academiei de Științe a U.R.S.S., condusă de prof. Krupnov, au răsturnat definitiv aceste teorii.

...O necropolă uriașă lângă satul Mujici. Aici au trăit cîndva triburi legendare — strămoșii popoarelor din Caucazul de nord. În necropolă s-au găsit podoabe lucrute de maîstri egipteni și fenicieni, arme scite și sarmate. Obiectele de proveniență locală, descoperite în timpul săpăturilor sînt și ele, la rândul lor, mărturia unei înalte dezvoltări a meșteșugurilor în vechiul Caucaz.

Cercetările făcute de expediție au dus la concluzia că în valea Assei a existat o cultură originală încă din secolele VI—V înainte erei noastre, adică pînă la înființarea puternicelor centre grecești în acele părți. Triburile locale aveau contacte cu multe țări dezvoltate și nu erau deloc „izolate” de alte popoare.

Date și mai prețioase au fost dobîndite de savanți după săpăturile făcute în necropolele alanilor — strămoșii direcți ai osetinilor.

...Valea Elhota, Străpungînd stîncă masivă, puternicul Terek a despărțit munții Osetiei de Nord de culmea Kabardină, vecina lui. Ca un coridor larg valea intră în stepa Mozdok fiind menită parcă chiar de natură să slujească drept punct strategic important. Aici s-a păstrat valul de apărare atribuit lui Timurleng. Nu departe el a zdrobit în 1395 oastea hanului Tohtamiș.

Valea Elhota este cheia Transcaucazului. Nu întîmplător s-au stabilit aici vechii locuitori ai ținutului.

Pătrunderea în necropolă a fost neînchipuit de grea. Înaintarea s-a făcut efectiv metru cu metru. Deasupra capului apăsa masa de mii de tone a pămîntului. În față se încrucișau nenumărate intrări tainice. Erau catacombe, exact ca acelea din piramidele egiptene. Asemănarea era și mai mult sporită de falsele intrări — niște gropi-capcane abil mascate. Blocuri masive amenințau la tot pasul să se prăbușească de sus. „Să se prăvale piatra peste jefuitorii de morminte” glăsuiește o veche zicală a alanilor. Nu, nu-i o simplă amenințare. Într-o intrare s-a găsit un schelet — cineva a căzut în capcana de piatră.

Drumul este extrem de periculos. De aceea s-a și păstrat atît de bine necropola.

Înainte de a fi coborîți în mormint, alanii erau îmbrăcați în zale de piele. S-au găsit căști de piele brodate cu fir de aur, săbii împodobite cu argint. Una dintre ele seamănă izbitor cu sabia lui Carol cel Mare, păstrată în Muzeul din Viena.

Podoabele de pe frielele cailor sînt adevărate opere de artă. Una reprezintă o

figură feminină cu păr de aur, ochi de peruzea și o cană de sticlă în mînă.

Numărul mare și valoarea obiectelor găsite au făcut să se presupună că necropola a aparținut locuitorilor bogați ai unui mare centru orășenesc din Evul Mediu.

Arheologii au dat în sfîrșit și de urmele legendarului oraș Dediakov pe care savanții l-au căutat mult timp fără succes. Ce s-a întîmplat cu Dediakov? După cum arată săpăturile, orașul a fost distrus de invazia tătaro-mongolă. Jugul cîmpitorilor a nimicit și înalta cultură a alanilor.

Dar nici timpul, nici sabia invadatorului nu pot distruge forța fără moarte a geniului uman. Munca oamenilor a păstrat pentru strămoși adevărata istorie a popoarelor și a culturilor. Expediția condusă de E. Krupnov a identificat centrul civilizației antice a Caucazului din secolele X—XII ale erei noastre.

Lucrările profesorului Krupnov consacrate culturii materiale a Caucazului au o mare valoare istorică. Volumul lui monumental „Istoria antică a Caucazului de Nord” a fost propus pentru Premiul Lenin.

I. G.

Nina Makarova, macaragiu de înaltă calificare, cucerește spații verticale pentru noi construcții.

O călăuză în lumea tablourilor

Trăsătura caracteristică a unei atitudini clare față de lucruri, față de oameni și opinii este străduința permanentă de a nu respinge nimic fără o prealabilă confruntare a criteriilor pe care se sprijină diversitatea punctelor de vedere. Sub acest raport cartea plină de substanță „Cum să privim pictura” a lui A. Kamenski, (a cărei a doua ediție a apărut de curînd în editura Meridiane) constituie o lucrare prețioasă atît prin condensarea ideilor despre arta plastică, cît și prin efortul susținut de a le transmite cu ceea ce se numește vigoarea logică a demonstrației, a argumentării irefutabile. De aceea materialul documentar folosit de autor nu corespunde vreunei cronologii firești a apariției capodoperelor picturii de-a lungul veacurilor, ci ordinea riguroasă impusă de prioritatea criteriilor pe baza cărora analiza valorii opereii de artă e limpede și convingătoare.

Studiul picturii universale vechi și noi și în speță a celei ruse și sovietice este o cercetare comparativă, singură în măsură să lumineze procedeele maestrilor de odinioară și de astăzi și să justifice alegerea sau preferința celui ce contemplă o pînză pe care pe-nelul a zugrăvit un portret, un peisaj sau o natură moartă.

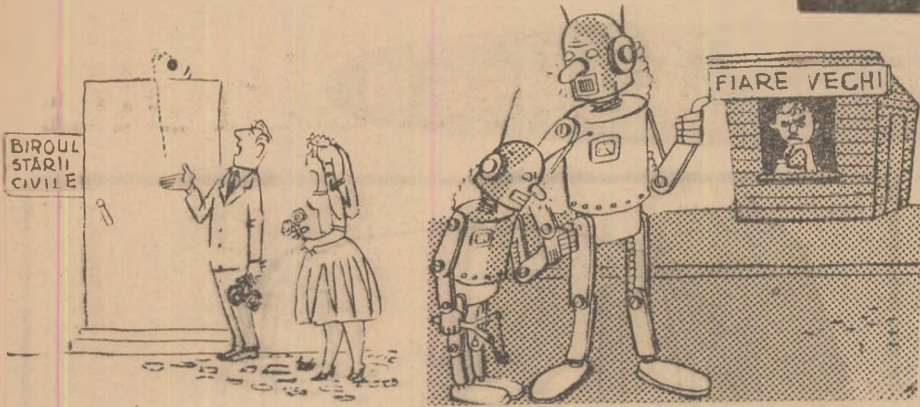
Pornind de la cuprinzătoarea lege — ce trebuie să fie călăuză unui avizat privitor al picturii — anunțată atît de lapidar și concis de Friedrich Engels („a reproduce caractere tipice în împrejurări tipice”) Kamenski consideră că „sarcina picturii este nu numai de a arăta ceva, ci și de a dezvălui esența interioară a ceea ce este reflectat”. Înarmat cu acest principiu, aplicabil totalității cazurilor posibile, autorul cărții examinează, deși sumar, foarte multe pinze, fie ale maestrilor cu faimă aj trecutului, fie ale pictorilor contemporani. El face să reiasă în evidență adevărul că, la rîndu-i, spectatorul artei plastice are nevoie de cunoașterea aceluiași criterii, pentru a o judeca temeinic, fără confuzii sau erori. În această ordine de idei se cuvine să spunem că meritul cel mai de seamă al cărții lui Kamenski constă în puterea cu care el comunică lectorilor — prin argumente limpezi — legile veritabilului său ghid în vastul și complexul univers al picturii. Călăuză dăruită de Kamenski este investită cu privilegiul unei asemenea generalizări încît cititorul care și-o însușește e în stare să emită judecăți de valoare cu atît mai valabile cu cît el și-a dat silința să perceapă exactitatea înălțurii organice a principiilor ce stau la

fundamentul luminoasii îndrumări despre care e vorba. Autorul ne dezvăluie, rînd pe rînd, esența tematicii, a subiectului, a atmosferei în care acesta se desfășoară pictural, elementele cromatice ale culorilor folosite de paleta pictorului, expresivitatea revelatoare a trăsăturilor unui portret, realizarea perspectivei în pinzele ce înfățișează un peisaj sau o natură moartă și corelația armonioasă a tuturor acestor date ce laolaltă alcătuiesc reușita unei opere plastice.

Kamenski parcurge rapid aproape întreaga istorie a picturii europene, o-prindu-se doar la acele culmi de realizare artistică ce conțin mai potențat elementele de exemplificare și de ilustrare a tezei autorului. Toată cartea este străbătută ca de un fir conducător de punctul de vedere și de principiile realismului în arta picturii, principii investite, cum spuneam, cu atîta forță de generalizare, încît nimic din ceea ce este fals, hibrid și lipsit de conținut în realizările acestui domeniu nu este cruțat de o judecată severă dar dreaptă, care le denunță și le condamnă.

Oscar Lemnar

● UMOR ●

Ultima ezitare.

Desen de I. Makarenko

— Dacă n-ai să fii cuminte am să te dau moșului de colo.

Desen de I. Solin

— Atenție! Filmăm încă o dată!

Desen de M. Romadin

Ș A H

Pentru a șaptea oară Botvinnik dispută supremul titlu

Astăzi are loc la Moscova, în sala teatrului de estradă, deschiderea festivă a meciului pentru campionatul mondial de șah între Mihail Botvinnik și Tigran Petrosian. Acesta este al 25-lea meci pentru campionatul lumii și Botvinnik are pentru a șaptea oară cinstea de a disputa supremul titlu, depășind astfel pe Steinitz (6 meciuri), Alehin (5) și apropiindu-se de recordul lui Lasker, care a susținut opt.

A devenit o tradiție ca în ajunul meciurilor pentru campionatul lumii în presă să apară diferite aprecieri asupra șanselor protagoniștilor, pronosticuri mai mult sau mai puțin precise asupra rezultatului. Curajul „profeților” (cum au fost botezați în presa șahistă sovietică) a scăzut însă considerabil în urma meciului revanșă Botvinnik-Tal de acum doi ani, când trompe-

cursurilor și mai ales că Botvinnik aparține acelei excepționale categorii de jucători care joacă întotdeauna la ciștig, cu o nemaîntinută tenacitate.

După părerea mea, meciul nu va fi în niciun caz „plictisitor”. Din contra, chiar dacă vor fi multe remize, ele vor rezulta în urma unei lupte grele și numai după ce toate posibilitățile de a juca la ciștig vor fi epuizate de ambele părți. În plus, stilul deosebit al adversarilor va imprima partidelor un caracter fără îndoială interesant. Fostul campion mondial, dr. M. Euwe, a făcut o paralelă între acest meci și cel disputat acum 42 de ani la Havana între Lasker și Capablanca. Există într-adevăr multe asemănări între Botvinnik și Lasker, între Petrosian și Capablanca. Ca și Lasker, Botvinnik este un jucător desăvârșit în jocul de mijloc și în final, are aceleași excepționale calități de luptător și un fin simț psihologic. Spre deosebire însă de marele Lasker, Botvinnik joacă mult mai bine în deschidere și deține o condiție fizică deosebit de bună. În ceea ce privește asemănarea lui Petrosian cu Capablanca, ea a fost determinată în special de „invincibilitatea” lui. Ca și genialul cuban, Petrosian joacă turneu după turneu fără să piardă vreo partidă. În ceea ce privește însă stilul, credem, așa cum s-a exprimat și Tal într-un articol, că Petrosian este mult mai aproape de Nimzovici, a cărui celebră lucrare „Sistemul meu” i-a fost prima carte de învățătură șahistă.

Lăsând la o parte aceste asemănări și deosebiri, trebuie să constatăm că cei doi adversari ai meciului care începe azi, sînt personalități șahiste puternice, cu un stil de joc bine deîntinut. Partidele meciului vor arăta dacă erudiția și experiența superioară a lui Botvinnik se vor dovedi suficiente pentru a face față preciziei tehnice și ambiției lui Petrosian. Insuși faptul că Botvinnik, care de obicei își cîntărește foarte bine șansele și se pregătește deosebit de serios pentru fiecare competiție, a acceptat să joace acest meci, deși după victoria asupra lui Tal își exprimase intenția de a se retrage din arena șahistă, arată că se simte în stare să-și apere cu succes titlul.

Vorbind în glumă despre acest meci, campionul U.R.S.S. Viktor Korcinoi a spus că va fi „o teribilă ciocnire între o forță irezistibilă și un obiect de neclintit”. Pentru a fi și justă, această spirituală caracterizare ar avea nevoie să fie confirmată practic printr-un rezultat unic: meciul să se termine în egalitate! (lucru care nu este de loc improbabil).

Pentru noi șahiștii însă, maștrii sau simplii amatori, nu rezultatul acestui meci este important, ci conținutul său. Dorim să vedem o serie de noi partide de mare anvergură, o nouă demonstrație a nivelului excepțional la care au ajuns cei mai de seamă reprezentanți ai școlii șahiste sovietice. Și vom aplauda atât pe învingător cit și pe învins, pentru creațiile lor valoroase în acest meci.

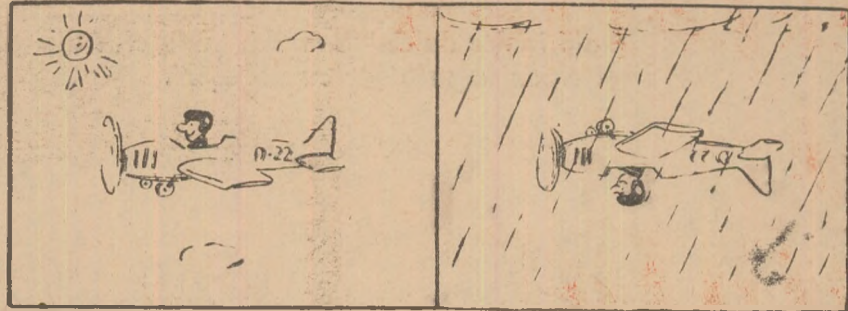
Victor Ciociltea
Maestru internațional

tele pregătite pentru a anunța o nouă victorie a lui Tal au trebuit să salute triumfală revenire a lui Botvinnik pe „tronul” șahului.

Comentariile la meciul Botvinnik-Petrosian au fost de astă dată mult mai prudente. Toată lumea știe acum că, în pofida celor 52 de ani pe care-i are, Botvinnik este unul dintre cei mai tari jucători din lume — oficial cel mai tare — și că o victorie asupra lui nu este ușor de obținut, chiar pentru un jucător de talia lui Petrosian, aflat la apogeul carierei sale, după un șir de succese într-adevăr remarcabile.

Unii comentatori, mai ales din Occident, au fost de părere că va fi un meci strîns, „plictisitor” din cauza numărului mare de remize care se vor face. Este adevărat că Petrosian pierde greu și face multe remize în concursuri, dar nu trebuie uitat că tehnica meciurilor se deosebește de aceea a con-

Fără cuvinte

Desen de V. Drogalin

Cadouri

PLĂCUTE • UTILE • IEFTINE

SERVICII DE MASĂ,
LICHIOR, CAFEA,
E.T.C.

VASE DE FLORI ȘI
BIBELOURI

produse de
COMPLEXUL INDUSTRIAL DE
FAIANȚA ȘI STICLA
SIGHIȘOARA

CONFECȚII
BĂRBĂTEȘTI
RAGLANE
PENTRU FEMEI

**STEAUA
ROȘIE
SIBIU**

ELEGANTE ȘI
DE CALITATE
SUPERIOARĂ

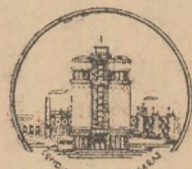
COMBINATUL CHIMIC FAGARAȘ

livrează :

- Bachelită pentru uz general în diverse culori
- Bachelită pentru uz electrotehnic
- Bachelită pentru uz electrotehnic în execuție tropicalizată.
- Bachelită textilă
- Rezoli diverse tipuri, lac de bachelită.
- Novolac solid, semifluid și alcoolic
- Aminoplast diverse culori.
- Celuloid, plăci de diferite grosimi și culori.
- Celuloid sidefat
- Celuloid marmorat
- Celuloid placat
- Cornoplast pentru nasturi, imitație corn

Execută : piese industriale în toate tipurile de bachelită și aminoplast, pentru înlocuirea metalelor feroase și neferoase precum și a lemnului.

Pentru producția de serie executăm proiectarea și sculele necesare presării pieselor comandate.

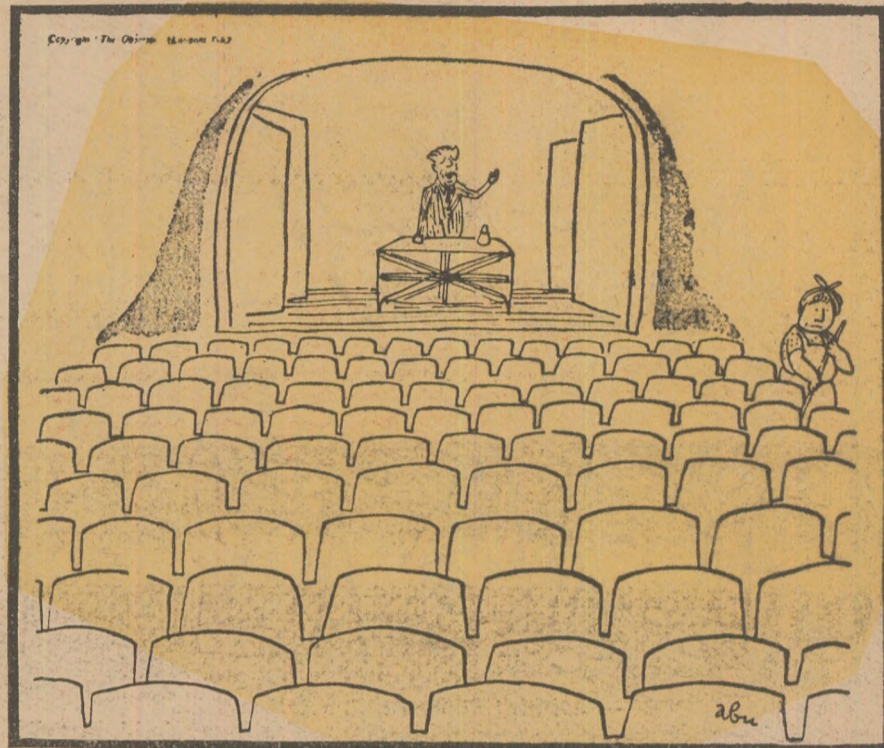

COMBINATUL CHIMIC
FĂGĂRAȘ

Iarna aceasta în Anglia a fost excepțională atât la propriu cât și la figurat. La propriu din pricina troienelor de zăpadă înalte de câțiva metri, la figurat din cauza eșecurilor înregistrate în aproape toate direcțiile: în politică, în economie și chiar în relațiile cu „aliații”.

Să fi fost de vină ciclonul?

ANGLIA ȘI PROBLEMELE EI

Singurătatea lui Macmillan: „După cum vă spuneam...” (Caricatură din revista britanică THE OBSERVER).

După afirmația unor persoane bine informate, o iarnă atât de grea n-a mai fost în Anglia de 150 de ani. Englezii nu știu ce înseamnă geamuri duble. În 96 la sută din cazuri locuințele din insulele britanice nu au încălzire centrală. Ziarele au publicat numeroase știri despre bătrâni care au înghețat pentru că nu și-au putut procura cărbuni, despre sute de mașini troienite de zăpadă, despre speculanți care într-o serie de localități au ridicat mult prețul cu amănuntul la cărbuni, despre cozile lungi de cite o jumătate de kilometru formate din cauză că obișnuitul sistem de livrare la domiciliu a cărbunelui cu mașinile nu mai izbutea să facă față cererii și despre faptul că, din pricina supraîncărcării rețelei electrice, regiuni întregi rămăneau fără lumină chiar în orele de vîrf. Nămeții de zăpadă au izolat de sursele de aprovizionare sate și chiar orașele. Din cauza ninsorilor abundente au fost paralizate multe întreprinderi și obiective industriale. A încetat să funcționeze și mult lăudata stație radar pentru așa-numita „prevenire timpurie de la distanță”, în care guvernul conservator a investit câteva milioane de lire sterline și care, conform proiectului, trebuie „să-i anunțe cu 4 minute înainte pe englezi de apropierea rachetelor inamice”. Două sau trei zile această stație n-a putut anunța nimic, căci a fost potopită de zăpadă.

Dar nu aceasta a fost cea mai mare nenorocire. La urma urmelor, nimeni n-are de gînd să atace Anglia. Potrivit calculului oficial, căile ferate britanice au pierdut milioane de lire din cauza suspendării multor curse. Conturile consumatorilor de gaze și electricitate au depășit de două și chiar de trei ori cheltuielile obișnuite pentru această perioadă a anului. După aprecierea revistei „Economist”, numai agricultura Angliei „a pierdut milioane de lire sterline din pricina recoltei nestrînse la timp, înghețate sau degradate pe cîmp, a animalelor care au pierit sau au devenit neproductive, a furajelor îngropate sub zăpadă, a laptelui zvîrlit din cauza lipsei mijloacelor de transport”.

Dar forțelor naturii îi se potrivește zicala: „prinde orbul, scoate-i ochii”. La ce bun să învinuiești ciclonul sau

aleargă să ia prinzul la cafeneaua din vecinătate, cu tradiționalele gambete negre pe cap, dar mulți dintre ei fără palton. Se pare că e pe sfîrșite și așa-numita gripă asiatică, care a bîntuit nemilos pe aici și a costat viața a sute de oameni. Vitrinele de pe Oxford-Street și Regent-Street, străzi comerciale din Londra, au și început să arbozeze modele în toate nuanțele de albastru, culoare care va fi la modă aici în sezonul de vară. Într-un cuvînt, într-un fel sau altul primăvara (în înțelesul meteorologic al cuvîntului) este aproape.

La figurat, însă, aici continuă să fie rece. Parafrazînd un citat din revista „Economist”, prestigiul politic al actualului cabinet de miniștri englez a scăzut considerabil în ultimele luni, aproape fără nici o speranță de a putea fi refăcut. Acum conservatorilor li se cere socoteală de ce în Anglia există 950.000 de șomeri. Li se cere socoteală pentru că se consideră că acest lucru nu este o calamitate naturală, ci rezultatul unui calcul premeditat și rece, pentru a scăpa de oameni de „prisos”, pentru a reduce cheltuielile de producție în scopul acapărării unor noi piețe de desfacere sau al menținerii piețelor pe cale de a fi pierdute, pentru a-i sili pe muncitori să fie concilianți. În cercurile lor, „oamenii de afaceri” nu fac un secret din faptul că, după părerea lor, „trei sferturi de milion de șomeri” sînt o normă necesară pentru o „economie sănătoasă”. Dar cînd șomerii se cifrează la aproape un milion, e pusă sub semnul întrebării însăși „gu-

peană”. Acum însă își recunosc în public falimentul politic: într-adevăr, n-au o politică de alternativă, și nu numai pe acest plan. Pe de altă parte, nimeni nu poate afirma aici cu toată certitudinea cît vor mai rămîne la putere conservatorii. Formal, mandatul lor expiră în toamna anului viitor. Acum însă se vorbește despre alegeri ca și cum „le ar avea loc peste trei-patru luni.

Chiar primul-ministru Macmillan, într-un discurs rostit la începutul lui februarie la Liverpool, avea aerul să confirme intenția conservatorilor de a se pregăti pentru alegeri. Dar după două săptămîni, felicitîndu-l pe Harold Wilson, noul lider al partidului laburist, nu s-a putut stăpîni și a spus: „Nădăduiesc că onorabilul membru al Camerei Comunelor își va menține încă mulți ani înalta poziție de lider al opoziției”. Wilson (unul din străluciții oratori ai parlamentului britanic, căruia îi aparține celebra butadă că „rușii au fotografiat partea invizibilă a Lunei, iar americanii au izbutit să facă același lucru numai cu o stea a Hollywoodului, Jane Mansfield”) nu i-a rămas însă dator și i-a mulțumit, făgăduindu-i să rămîna pe scaunul de lider al opoziției numai atîta cît „e nevoie pentru a-l încălzi înainte de a fi ocupat de onorabilul membru al Camerei din partea adversă”.

Desigur, aceasta nu e încă o bătălie electorală, dar e ceva foarte asemănător cu un „schimb de focuri” preliminar, cu atît mai mult cu cît e însoțit de fenomene mult mai serioase decît o simplă competiție umoristică, sub arbitrajul speakerului Camerei Comunelor. Se spune că conservatorii pregătesc un „buget ademenitor”, iar liderul laburiștilor, în ultimele sale discursuri transmise atît la radio cît și la televiziune, a expus o serie de teze cu caracter de program. În domeniul politicii interne ele prevăd renaționalizarea industriei oțelului, crearea unor noi ramuri industriale naționalizate și modificarea sistemului de impozite. Deocamdată, însă, e prematur să se tragă concluzii!

S-a pierdut simțul umorului

Ziarele au și început să facă pronosticuri referitoare la șansele celor două partide; sondajul efectuat în rîndurile opiniei publice arată o scădere a prestigiului conservatorilor și făgăduiește laburiștilor sprijinul maselor. Bineînțeles, nimeni nu se încumetă să ofere garanții, dar se pare că există temeiuri mai mult decît suficiente pentru asemenea pronosticuri. Într-un fel sau altul, laburiștii au fost cu mult mai aproape de adevăr. Avînd o atitudine rezervată față de „piața comună”, ei au căpătat posibilitatea de a profita și de pe urma eșecurilor înregistrate de conservatori în „politica defensivă”, printre care senzaționalele înfringeri suferite în problema rachetei „Skybolt”, a situației economice grele în care se află țara și a șomajului.

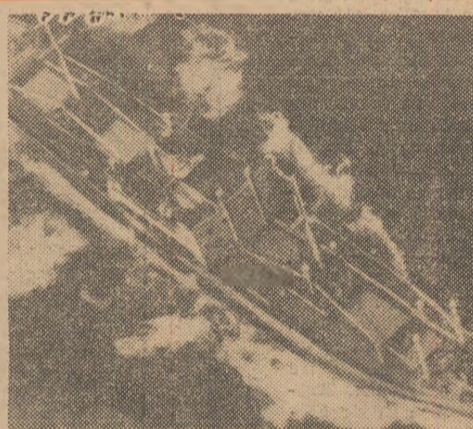
Acum părăsesc Anglia pentru totdeauna 600 de oameni de știință cu înaltă calificare, deoarece la ei în patrie fie că n-au posibilitatea să se ocupe de munca științifică, fie că această muncă este prost plătită. Sistemul învățămîntului superior este anarhic și nu satisface necesitățile țării. În loc să lucreze în uzine, tinerii fac coadă ca să primească alocația pentru șomaj. O oțelărie engleză, una din cele mai mari uzine de acest fel din Europa occidentală, nu funcționează acum din lipsă de comenzi.

S-ar părea că conservatorii nu mai știu ce politică să adopte. Dezorientarea și confuzia care domnește în rîndurile lor sînt evidente. Cînd însă guvernul lui Macmillan a sfătuit-o pe prințesa Margaret și pe lordul Snowdon să renunțe la călătoria lor la Paris unde urmau să participe la premiera filmului „Lawrence al Arabiei”, prezentat în folosul spitalului englez din Franța, chiar și presa ultra conservatoare a scos exclamații de disperare, apreciînd faptul că „o pierdere totală a simțului umorului”, ceea ce în Anglia depășește orice limite.

V. Osipov

INTREVEDERE CU EROII DE PE „ANZOATEGUI”

Șoseaua lungă de două sute de kilometri, care leagă Rio de Janeiro de Nova-Friburgo, șerpuiește sus, prin munți. Dar noi gonim fără să micșorăm viteza, căci avem temeri serioase: ne îndreptăm spre un sanatoriu al flotei maritime militare a Braziliei, unde au fost încartiruiți patrioții venezuezi de pe nava „Anzoategui”. Din armata de ziaristi dornici să stea de vorbă cu temerarii venezuezi, corespondenții „Pravdei” și „Izvestiei” au primit cei dintîi permisiunea de a se întîlni cu ei.

prin intermediul ziarelor „Pravda” și „Izvestia” un salut fierbinte, revoluționar marelui popor sovietic. Dumneavoastră, oamenii sovietici, sînteți prieteni adevărați ai libertății și progresului. Știm cu cită atenție ați urmărit raidul navei noastre. Știm de asemenea că ați fost, sînteți și veți fi întotdeauna de partea celor care, fără a-și cruța viața, luptă pentru fericirea popoarelor lor. De aceea vă sîntem profund recunoscători”.

Prieteni noștri venezuezi erau foarte bine dispuși. Unul din deputații brazilieni care ne însoțeau le comunicase că guvernul brazilian le-a acordat oficial azil politic și că acum fiecare putea dispune de persoana lui.

„Spre seară, în liniștea care se instăpînise în Nova-Friburgo, se auzea un cîntec venezuelez, Melodia care i-a urmat nîi s-a părut cunoscută. Într-adevăr, nu ne înșelaserăm: venezuezii pusese niște cuvinte ale lor pe o melodie de Șostakovici.

— Pe „Anzoategui” am cîntat deseori acest cîntec — ne-au spus ei, fără să știe cită plăcere ne făcea acest lucru.

V. Kobîș

litic al acestei operații, un tînăr student, mic de statură, în vîrstă de numai 26 de ani.

Cei mai mulți dintre temerarii venezuezi sînt studenți care n-au depășit cu mult vîrsta de douăzeci de ani. Ei și-au riscat viața pentru a face cunoscute omenirii crimele pe care le săvîrșește în țara lor guvernul Betancourt. „Cea mai mare comoară a Venezuelei este tineretul ei” — mi-a spus odată cineva. Și, probabil, că așa este.

Vismar Rojas ne-a vorbit apoi despre legendarul raid, dînd amănunte asupra atacului banditesc întreprins de avioanele americane împotriva navei „Anzoategui”.

În discuție a intervenit apoi și Jose Nino. Într-o liniște desăvîrșită, el a dat citire unui mesaj adresat poporului sovietic: „Noi, grupul de luptători din Forțele armate de eliberare din Venezuela, care am efectuat operațiunea „Anzoategui”, în numele nostru și al compatrioților noștri, care luptă împotriva regimului Betancourt și a protectorilor lui americani, dorim să transmitem

Coborîm din mașină în fața unei căsuțe curate, către care duce o alee presărată cu nisip. Prin ferestrele larg deschise se aud niște glasuri vesele. Ne urcăm pe terasă și-i îmbrățișăm pe simpatici băieți. Toți poartă uniformă: cămăși de culoare kaki, vîrte în pantaloni, cu însemnele Frontului de eliberare națională din Venezuela pe minecă. Băieții arată bine.

— Cine este Vismar Rojas? am întrebât noi.

Mărturisim că nu ne așteptam ca conducătorul acestei acțiuni temerare să fie neapărat înalt, lat în umeri, cu fața arsă de vînt — într-un cuvînt un lup de mare. Cu toate acestea, cînd am văzut în fața noastră un tînăr scund, slăbuț, cu un surîs timid pe buze, căruia nu-i dădea nici 28 de ani, am fost puțin dezorientați.

— Vismar Rojas? — am repetat întrebarea.

— Da, eu sînt Rojas — ne-a răspuns el vesel. Cu toții am început să ridem din toată inima.

— Dar Jose Nino unde e? În fața noastră a apărut conducătorul po-

anticiclonul? Ce consolare îți aduce faptul că acum 150 de ani a fost și mai rău? Și dacă ar fi vorba numai de ger!...

Cine va fi liderul opoziției?

Mai devreme ori mai tîrziu frigul tot o să se termine. Acum, cînd mă aflu în fața mașinii de scris, pe stradă e soare și, cu toate că e încă rece, cerul e senin. Londonezii se bucură mult cînd e soare. Tinerii funcționari din City

vernarea sănătoasă” a conservatorilor, cu atît mai mult cu cît e evident că acum aceștia scapă din mină frînele puterii pe care o dețin de doisprezece ani. În ajunul noului an, liderii conservatori mai puteau încă afișa optimism cînd răspundeau întrebărilor malițioase ale laburiștilor.

Anglia a rămas în afara „pieții comune” și fără o linie politică bine definită pentru viitorul apropiat. Acum o lună și jumătate, liderii conservatori căutau să dovedească că englezii n-au și nici nu pot avea o altă alternativă în afară de intrarea în „Comunitatea economică euro-